

*Казан шәһәре Киров
районының “Катнаш төрдәге татар телендә
белем хәм тәрбия бирүче 147нче балалар бакчасы”
муниципаль автономияле мәктәпкәчә
белем учреждениесе*
РАСЛЫЙМ:

*Мөдир
Г.С.Хайдарова
Приказ №76, раслау көне-31.08.2023*

**Балалар бакчасында татар теле тәрбиячесенә
мәктәпкәчә яшътәге төркемнәрдә
рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшәргә
һәм татар балаларын ана телендә сөйләшәргә өйрәтүнең эш программасы**

*Татар һәм ана теленә өйрәтүче тәрбияче:
Рогалева М.Р.*

КАБУЛ ИТЕЛГӘН:
*Педагоглар советының протоколы
№ 1 көне – 31.08.2023*

КИЛЕШЕНГӘН:
*Өлкән тәрбияче:
Г.Х.Бадертдинова*

№	Бүлекнең атамасы	Бите
---	------------------	------

1.	Максатчан бүлек	
1.1	Аңлатма язуы	4
1.1.1	Программаның максаты һәм бурычлары	5
1.1.2	Принциплар	7
1.1.3	Программаны тормышка ашыруда мөһим билгеләр	9
1.2.4	Көтелгән нәтижәләр	9
1.2.4	“Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)	9
1.2.5.	“Уйный – уйный үсәбез” проекты. (5-6 яшьлек балалар өчен)	14
1.2.6.	“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты. (6-7 яшьлек балалар өчен)	18
1.2.7.	Тикшерү үткәру буенча киңәшләр (татар теле)	25
1.2.8.	Тикшерү өчен биремнәр. “Минем өем” проекты. (4-5яшь)	26
1.2.9.	Тикшерү өчен биремнәр. “Уйный – уйный үсәбез” проекты. (5-6 яшь)	31
1.2.10.	Тикшерү өчен биремнәр. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты.(6-7 яшь)	35
1.2.11	Туган телгә өйрәтү буенча белем бирү эшчәнлеген оештыру төрләре	39
1.2.11	“Туган телдә сөйләшәбез” . Комплекслы тематик план (2-3 яшьлек балалар өчен)	41
1.2.12	“Туган телдә сөйләшәбез” . Комплекслы тематик план(3-4 яшьлек балалар өчен)	45
1.2.13	“Туган телдә сөйләшәбез” . Комплекслы тематик план(4-5 яшьлек балалар өчен)	48
1.2.14	“Туган телдә сөйләшәбез” . Комплекслы тематик план(5-6 яшьлек балалар өчен)	52
1.2.15	“Туган телдә сөйләшәбез” . Комплекслы тематик план.(6-7 яшьлек балалар өчен)	56
1.2.16	Тикшерү өчен биремнәр. “Туган телдә сөйләшәбез” . (2-3 яшьлек балалар өчен)	59
1.2.17	Тикшерү өчен биремнәр. “Туган телдә сөйләшәбез” .(3-4 яшьлек балалар өчен)	64
1.2.18	Тикшерү өчен биремнәр. “Туган телдә сөйләшәбез” .(4-5 яшьлек балалар өчен)	71
1.2.19	Тикшерү өчен биремнәр. “Туган телдә сөйләшәбез” .(5-6 яшьлек балалар өчен)	74
1.2.20	Тикшерү өчен биремнәр. “Туган телдә сөйләшәбез” . (6-7 яшьлек балалар өчен)	78
2.	Эчтәлекле бүлек	
2.1.1.	Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)	81
2.1.2.	Программаны тормышка ашыруда төрле технологияләр, формалар, алымнар, методлар һәм чаралар	85
2.2.3	Балалар белән эш	89
2.2.4	Тәкъдим ителгән әдәбият исемлеге	92

2.5.	Педагоглар белән хезмәттәшлек	98
2.6.	Балалар бакчасында балаларның эти-эниләре белән эш	101
2.7.	Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары	104
3.	Оештыру бүлеге	
3.1.	Материаль-техник тәэмин итү	107
3.2.	Методик материаллар һәм белем бирү чаралары	107
3.2.1.	«Минем өем» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар	108
3.2.2.	«Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар	109
3.2.3.	«Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар	111
3.2.4.	Методик әсбаплар	112
3.3	Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре	116
4.4.	Кулланылган әдәбият	119

1.Максатчан бүлек

АҢЛАТМА ЯЗУУ

“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законнда һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы, укыту-методик комплекты (УМК) төзү бурычы куелды.

Балалар бакчасында татар теленә өйрәтү программасы (алга таба программа) “Федераль белем бирү программасы”на (РФ Мәгариф министрлыгының 25.11.2022 елда 1028 нче “Федераль белем бирү программасын раслау турындагы” боерыгы нигезендә расланган) нигезләнеп төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренә эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларында (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов, В.Н. Мещерякова) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Балалар бакчасында татар балаларына ана телен өйрәтәбез. “Туган телдә сөйләшәбез” дигән укыту-методик комплекты нигезендә эшлибез. “Туган телдә сөйләшәбез” укыту-методик комплекты Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының “ Мәктәпкәчә мәгарифнең төп гомуми белем бирү программасы структурасына карата федераль дәүләт таләпләрен раслау һәм аларны гамәлгә кертү турында” 2009 ел, 23 ноябрь, 655нче боерыгы белән расланган. Балалар бакчаларында 2 яшьтән 7 яшькә кадәр булган татар балаларына туган телне өйрәтү, сөйләм үстерү, әдәби телдә сөйләшү күнекмәләре булдыру юнәлешен тормышка ашыру максатын күздә тотып төзелгән.

Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив -хокукый актлар

Федераль жирлектә:

- РФ Президентының 2024 елга кадәр РФ үсешенә милли максатлары һәм стратегик бурычлары турында 2018 елның 7 маендагы 204 номерлы Указы;
- Россия Федерациясенен президенты 2020 елның 21 июленнән 2030 елга кадәр РФ үсеш милли максатлары турында 474 номерлы Указы;

- РФ президентының “Традицион рухи-әхлакый кыйммәтләрен саклау һәм ныгыту” буенча сәясәте нигезләрен раслау турында 2022елның 9 ноябрәндә 809 номерлы Указы;
- 2012 елның 29 декабрәндә Россия Федерациясендә мәгариф турында 273 номерлы Федераль закон;
- Россия Федерациясендә мәгариф турында “ Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында” 2020елның 31 июлендәгә 304 номерлы укучыларны тәрбияләү мәс әлләре буенча Федераль закон;
- “Россия Федерациясендә мәгариф турында” Федераль законга һәм РФ мәжбүри таләпләр турында “ Федераль законның статьясына үзгәрешләр кертү хакында” 2022елның 24 сентябрәдәгә 371номерлы закон;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясә Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрәндә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);
- Мәктәпкәчә белем бирү Федераль программасы (РФ мәгариф министрлыгы тарафыннан 2022 елның 25 ноябрәндә 1028 номерлы боеры белән расланды, РФ Тышкы эшләр министрлыгында 71847номеры белән теркәлгән);
- Сан Пин 1.2.3685-21- санитария кагыйдәләре һәм СанПин нормалары 1.2.3685-21 “Яшәү тирәлегә факторлары кеше өчен куркынычсызлыкны һәм (яисә) зарарсызлыкны тәмин итүгә карата гигиеник нормативлар һәм тәләпләр”, Россия Федерациясә Баш дәүләт санитар тәбибының 2021 елның 28 гыйнварындагы карары белән (Россия Федерациясә Юстиция министрлыгы тарафыннан теркәлдә 20.01.2021, теркәү номеры 62296,г амәлдә булу вакыты 01.03.2027. кадәр);
- СанПин 2.4.3648-20”Балаларны тәрбияләү һәм уку туны , ял итүне һәм сәламәтләндерүне оештыруга карата Санитар-эпидемиологик тәләпләр “СанПин 2.4.3648-20 Россия Федерациясенә 28.09.2020 28 номерлы (Россия Федерациясә Тышкы эшләр министрлыгы тарафыннан теркәлгән 18.12.2020 елда, теркәү номеры 61573, гамәлдәгә вакыты 01.01.2027 елга кадәр);
- РФ Президентының “2030 елга кадәр чорга РФ үсешен милли максатлары турында “ 21.07.2020 елгы Указы;
- РФ Президентының “РФ Милли куркунычсызлык стратегиясә турында” 02.07.2021 елгы Указы;
- РФ Президентының “Россиянең традицион рухи-әхлакый кыйммәтләрен саклау һәм ныгыту буенча дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында” 09.11.2022 809 номерлы Указы;
- РФ Дәүләтенә “Тәрбияләү үсеш стратегиясә гамәлдәгә 2025 елга кадәр турында” 29.05.2015 996-р номерлы карары”;
- “Мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан мәктәпкәчә белем бирүдә билгеләнгән тәләпләрне үтәү турында” 2014 елның 10 гыйнварындагы 08-5 номерлы РФ мәгариф һәм фән министрлыгының хаты.

Төбәк жирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы;

-“Сөенеч”-“Радость познания”- региональ белем бирү программасы.

Мәктәпкәчә белем учреждениесе жирлегендә:

- МАМБУ Уставы;

- МАМБУнең белем бирү программасы турында нигезләмәсе.

Эш программасы өч бүлектән (максатчанлык, эчтәлекле, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тотта.

ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

(рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшәргә өйрәтү)

Уртанчылар төркеме балаларын (**4-5яшь**) татарча өйрәтү **“Минем өем”** проектына нигезләнеп алып барыла. Педагогик эшчәнлекнең **максаты:** Татар теленә кызыксыну уяту. Информацион- коммуникатив технологияләр, уен- ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып тел өйрәтү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар: 1. Сүз байлыгы булдыру.

2. Гади диалогта катнаша белү, сүзләренә отып алу аша хәтер, зиннәт үстерү.

3. Бер – береннә тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Минем өем”проекты темалары (**“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”**) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп, аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләре булдыру.

Балаларның тирә- юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Сүзләренә актив үзләштерүләренә ирешү өчен, әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (**әти,әни,бабай, әби, малай, кыз**), яраткан уенчыклар(**туп, машина, курчак, эт, пәси, куян, аю**), ашамлыклар (**алма, ипи, сөт, чәй**) һәм саннар(**бер, ике, өч, дүрт, биш**) **хисабына** сүзлеккә баеп һәм активлаштыру. Әйрәнгән сүзләренә аерым, күмәк, тәрбиячә ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләре булдыру.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларына аңлап җавап бирергә өйрәтү. **Нинди?** сораын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү. Әйберләренә билгесен ачыклау маскаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү (**зур, матур, йомшак, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле**).Тәрбиячә әйткән сүзләренә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәренә аңлап үти белүләренә ирешү (**мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю,ал**).

Тәрбиячә әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү. **Зур машина ал. Тәмле алма бир.**

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләргә дөрес, урынлы куллану. **Исәнме! – Исәнме-сез! Сау бул! – Сау булыгыз! Мин- кыз...**

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслау, инкарь итү сүзләрен (**әйе, юк**) дөрес кулланырга өйрәтү. – **Син Коля(мы) ? - Әйе. – Син кыз(мы)? – Юк, мин- малай.**

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Зурлар төркеме балаларын (**5-бәш**) татарча өйрәтү “**Уйный- уйный үсәбез**” проектына нигезләнеп алып барыла. Педагогик эшчәнлекнең **максаты**: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.

2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗғәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.

3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

“**Уйный-уйный үсәбез**” проекты темалары (“**Таилә**”, “**Ашамлыклар**”, “**Уенчыклар**”, “**Саннар**”, “**Яшелчәләр**”, “**Савыт-саба**”, “**Киёмнәр**”, “**Шәхси гигиена**”, “**Өй җиһазлары**”, “**Бәйрәмнәр**”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (**уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт**) ишетеп, аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләре булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баеп, тулыландыру (**кишер, суган, бәрәңге, шалкан, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, баш, бармак, аяк, өстәл, урындык, карават, баллы, ничә, куп, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, сары, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, киенә, сала, сал, йокла, хәрле көн, яратам, бар**).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү. - **Ничә туп? – Ике туп.**

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? сорауларын аңлап, мөстәкыйль рәвештә куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслау һәм инкарь итү сүзләрен (**әйе, юк**) ныгыту, урынлы куллану. – **Бу матур туп? - Әйе, матур туп.**

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.

“**Минем өем**” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләргә ныгыту (**аша, эч, утыр, уйна, йокла**), яңа боерык фигыльләргә (**ки, сал**) сөйләмдә аңлап, дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Мәктәпкә эзерлек төркеме балаларын (6-7 яшь) татарчага өйрәтү “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проектына нигезләнеп алып барыла. Педагогик эшчәнлекнең максаты: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, балаларга әйләнә-тирәдәге предметлар турында тулырак мәгълүмат бирү, сүз һәм сүзтезмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү, аларны мөстәкыйль аралашуга эзерләү.

Бурычлар:

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртүгә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенң сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗғәгә итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

“Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”, “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафегә барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп, аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру (*тычкан, нишли, өйкый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәр, йөгәрәм, чәкчәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпә, тавык, атәч, ат, кәңә, сыер, үрдәк, чеби, чана, шуа, шу, шуам, бие, бии, биим, кара, соры, җылы, салкын, җырла, җырлыйм, китап укый, китап укыйм, китап укы, рәсем ясы, рәсем ясым, дәфтәр, бүләк, бәйрәм, мәктәп*).

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? Сорауларын аңлап, мөстәкыйль рәвештә куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.

Фигыйльләр белән лексиканы баету (*ашый- ашыйм, эчә-эчәм, утыра-утырам, уйный- уйныйм, йокый- йокыйм, бии-биим, җырлай- җырлайм, рәсем ясы- рәсем ясым, укый- укыйм, йөгәрә- йөгәрәм, чана шау- чана шаум, сикерә- сикерәм, бара- барам, ярата- яратам*).

Җырлар, шигырьләр өйрәнү.

ПРОГРАММА ПРИНЦИПЛАРЫ

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак кулланырга эзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төрөнөң үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрлө күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрлө эшчәнлеккә бәйләп рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүнең төп чарасы булып торган уен аша үткөрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, ижади сәнгать, музыка.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзәккә өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтияжларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик эһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнгәндә, балалар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшәү үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Уртанчылар төркемендә атнага 2 тапкыр режим вакытында (уен формасында) эшчәнлек оештырыла, 20шәр минутлык дәвамында. Зурлар төркемендә атнага 1 тапкыр режим вакытында (уен формасында), 1 тапкыр кабинетта эшчәнлек оештырыла, 25әр минутлык дәвамында. Мәктәпкә эзерлек төркемендә атнага 2 тапкыр кабинетта, 1 тапкыр режим вакытында (уен формасында) эшчәнлек оештырыла, 30 ар минутлык дәвамында. Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яшәү үзәнчәлекләрен исәпкә алып сайланган. Белем бирү эшчәнлекләренә темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелгән. Һәр теманы йомгаклау өчен, гомумиләштерү эшчәнлегенә буларак, анимацион күренешләр дә эшләнгән. Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлегенә алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Планга индивидуаль эш тә киртәлә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтәзмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла. Яңа сүзләрне, сүзтәзмәләрне, ситуацияләрне балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли. Пиктограммалар мәктәпкә эзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигурылар) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла. Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, җырлар,

шигырьләр төп программаны үзләштергән очракта бирелә. Бала татар телендә сүзне дөрес әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзнең дөрес үрнәген бирә. Балалардан авазларның дөрес әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк. Тәрбияче сөйләмендә акцент, жирле диалект, аваз кимчелекләре булмаса тиеш. Тәрбияче сүзлек белән эшлэгәндә татар һәм рус телләре өчен уртақ сүзләргә таяна ала. Тәрбияче үзенә эшенә ижади якин килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш. Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яна алымнар кертү, баеу хуплана. Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлегә аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы-рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла. Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтижә бирә.

КӨТЕЛГӘН НӘТИЖӘЛӘР

“Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)

Лексик минимум – якинча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыктар
- уенчыктар
- саннар

Атна дәвамында 20 шәр минутлык 2 эшчәнлек режим вакытында оештырыла.

Актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма, Эш дәфтәре, Мультфильм
Гаилә – 12 сәгать (1-12)		
эти әни	-Бу кем? -Эти (әни, бабай, әби, кыз, малай).	Аудиоязма №1-23
малай	-Кем юк?	Дәфтәрдә эш №1-4

кыз	-Эти (эни, бабай, эби, малай, кыз).	Мультифильмнар: 1. “Эйдәгез, дуслашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”
мин исәнмесез сау булыгыз	-Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз!	
исәнме	-Исәнме, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, эни (эти, бабай, эби, кыз, малай).	
эт песи	-Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда.	
әйе юк сау бул	-Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай (кыз)? -Әйе (юк).	
эби бабай	-Эти? (эни, бабай, эби, кыз, малай). -Әйе. -Эни? (эти, бабай, эби, кыз, малай). -Юк. -Малай? -Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз.	

эйбэт	-Хэллэр ничек? -Эйбэт.	
Ашамлыклар – 9 сэгаты (13-21)		
ипи мэ рэхмэт алма сөт чэй тэмле кил монда утыр аша эч	-Мэ, ипи (алма, сөт, чэй). -Рэхмэт, эби. -Коля, мэ ипи (алма, сөт, чэй). -Рэхмэт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) -Оля, кил монда. Мэ ипи (алма, сөт, чэй). Ипи (алма, сөт, чэй) тэмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чэй) тэмле. Рэхмэт. -Мэ, тэмле алма (ипи). -Мэ, ипи (алма) аша. -Мэ, сөт (чэй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дэфтэрдэ эш №5-10 Мультфильмнар: 1. “Тэмле” кибетендэ” 2. “Азат кунак чакыра”
Уенчыклар – 23 сэгаты (22-44)		
туп бир зур кечкенэ	- Бу нэрсэ? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мэ, курчак (туп, куян, аю). -Бу нэрсэ? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенэ,	Аудиоязма №40-53 Дэфтэрдэ эш №11-13 Мультфильмнар: 1. “Паркка сэххэт” 2. “Уенчыклар үпкөлөгөн” 3. “Күцелле уеннар”

матур курчак куян аю уйна ю хэллэр ничек?	эйбэт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенэ, матур, эйбэт). -Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна. -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна). -Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. - Исәнме, Мияу! - Исәнме, Акбай! - Хэллэр ничек? - Әйбэт.	4. “Акбай һәм Мияу мажаралары”
--	--	---------------------------------------

пычрак чиста	-Туп (курчак, куян, аю) нинди? -Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. -Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.	
Саннар - 6 сәгать (45-50)		
бер ике өч дүрт биш	-Ничә? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничә малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничә кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничә аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм: 1. “Уйный-уйный саныбыз”
Кабатлау - 15 сәгать (51-65)		
		Аудиоязма №25 Дәфтәрдә эш №61-64 Мультфильм:

“Уйный – уйный үсәбез” проекты. (5-6 яшьлек балалар өчен)

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз).

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыктар
- савыт- саба
- киёмнәр
- шәхси гигиена
- өй җиһазлары
- бәйрәм “Туган көн”
- бәйрәм “Сабан туй”
- Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыктар, уенчыктар, саннар) ел дәвамында кабатлана. Атнага 25 шәр минутлык 2 эшчәнлек (берсе режим вакытында, икенчесе дәресләр чәлтәре вакытында) оештырыла.

Актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма, Эш дәфтәре, Мультфильм
Кабатлау – 2 сәгать (1-2)		
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 . Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
Яшелчәләр – 21 сәгать (3-23)		
Кишер баллы ничә суган бәрәңге	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1. “Баллы кишер” 2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл мажаралары”

кыяр кэбестэ нинди бер ике өч дүрт биш алты жиде сигез тугыз ун кызыл сары яшел нэрсэ кирэк?	-Мэ, зур (кечкенэ) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Рэхмэт. -Зур кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Кечкенэ кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Чиста кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) тэмле, зур (кечкенэ), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. -Мэ кишер(алма), аша. Баллы? -Эйе, баллы. Рэхмэт. -Ничэ кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Оля, кил монда. Мэ, ике (1-10) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) -Оля, кыяр (суган, бэрэңге, кэбестэ, кишер) бир. -Мэ, кыяр (суган, бэрэңге, кэбестэ, кишер). -Рэхмэт. -Коля, (1-10) кэбестэ (суган, бэрэңге, кишер, кыяр) бир. -Мэ, (1-10) кэбестэ (суган, бэрэңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля. -Ничэ кыяр (суган, бэрэңге, кэбестэ, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бэрэңге, кэбестэ,	4. “Кем эшлэми, шул ашамый”
--	--	------------------------------------

ю юа	кишер). -Кыяр (суган, бэрэңге, кэбестэ, кишер) пычрак. -Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел) -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) кирэк? -Кирэк. -Коля, нэрсэ кирэк? -Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) кирэк. -Нинди кыяр? -Яшел (тэмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) пычрак. -Мэ, кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) ю. -Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.	
Ашамлыктар – 7 сэгаты (24-30)		
аш ботка	тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй) -Нэрсэ кирэк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) кирэк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге)? -Тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге). - Мэ, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) аша (эч). -Рэхмэт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэңге) тэмле.	Аудиоязма №25-29 Дәфтәрдә эш №7, 8 Мультфильм: 1. “Аш бүлмәсе”
Савыт-саба - 6 сэгаты (31-36)		
Кашык	-Кашык (тэлинкэ, чынаяк) бир.	Аудиоязма №30-37

тэлинкэ чынаяк зэңгэр	-Нинди кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -Зур (кечкенэ, сары, яшел, кызыл, зэңгэр). -Ничэ кашык (тэлинкэ, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, (1-10) кашык(тэлинкэ, чынаяк). -Мэ, кызыл (сары, яшел, зэңгэр). чынаяк (тэлинкэ, чынаяк).	Дэфтэрдэ эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”
Киёмнэр - 8 сэгаты (37-44)		
күлмэк чалбар ки сал йокла	Яшел (кызыл, сары, зэңгэр) күлмэк (чалбар). Чиста күлмэк (чалбар). Матур күлмэк (чалбар). Күлмэк (чалбар) юк. -Оля, күлмэк (чалбар) бир. -Нинди күлмэк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зэңгэр) күлмэк (чалбар). -Ничэ күлмэк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмэк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмэк) бир. -Мэ, чалбар (күлмэк). -Рэхмэт. Курчак, мэ, чалбар (күлмэк) ки (сал). -Курчак, йокла.	Аудиоязма №38-43 Дэфтэрдэ эш №11, 12 Мультфильм: 1. “Киёмнэр кибетендэ” 2. “Шаян уенчыклар”
Шэхси гигиена – 4 сэгаты (45-48)		
бит кул хэерле көн	-Хэерле көн. -Мэ су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Эйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дэфтэре №13, 14 Мультфильм 1. “Ни өчен киёмнэр югалган?”
Өй жиһазлары – 4 сэгаты (49-52)		
өстэл урындык	-Зур (кечкенэ) урындык (өстэл, карават). -Зур аю, мэ зур карават (өстэл, урындык).	Аудиоязма № 49 Эш дэфтэре №15

йөгерәм, чэк-чэк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлым, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясым, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?(пассив сүз)

Проектның эчтәлегә уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек (берсе режим вакытында, ике эшчәнлек дәресләр чөлтәре вакытында) оештырыла.

Актив сүзләр	Сөйләм урнәге	Аудиоязма, Эш дәфтәре, Мультфильм	Эшчәнлек саны
син кем?		Аудиоязма №1 - 2	1-3
хәерле көн	-Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, эни (эти, бабай, эби).	Аудиоязма №3 - 5 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: “Мияу адашкан”	4-6
тычкан		Аудиоязма №6 Дәфтәрдә эш №2	7-7
бу кем?	-Бу-эни (эти,кыз, малай...)? - Әйе, эни (эти,кыз, малай...).	Аудиоязма №7 - 8 Дәфтәрдә эш №3 Мультфильм:”Аю баласы дөнья белән таныша”	8-9
бу нәрсә?	- Бу- туп (курчак,машина). -Нинди туп? - Кечкенә (зур,матур,чиста...)	Аудиоязма №9 - 10 Дәфтәрдә эш №4	10-11
нишли? Йоклый	-Песи нишли? -Песи йоклый.	Аудиоязма №11	12-13
утыра	-Әни нишли? -Әни утыра.		14-15
ашый	-Коля нишли?	Мультфильм: “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай”	16-18

эчэ	-Коля ашый (эчэ).	Аудиоязма №12 Дэфтэрдэ эш №5	19-21
нишлисең? ашыйм эчэм	-Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчэм.	Аудиоязма №13 - 14 Мультфильм: “Тату гаилэ”	
уйный уйныйм	-Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.	Аудиоязма №15	
утырам		Аудиоязма №16 - 18 Мультфильм: “Юмарт аю”	22-24 25-30
барам кая барасың?	-Кая барасың? -Кафега барам.	Аудиоязма №19	31-33
син нишлисең?	-Син нишлисең? -Мин бэрэңге ашыйм (чэй эчэм, уйныйм, барам, утырам, йоклый)	Аудиоязма №20 Дэфэрдэ эш №6 Мультфильм: “Кафега барабыз”	34-36
сикер- сикерэм	Туп, туп- Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп.	Дэфтэрдэ эш №7	37-38
сикерэ	Куян сикерэ (йөгерэ). Туп сикерэ.	Аудиоязма №21-23 Мультфильм: “Урманда күңелле	39-42

йөгерә төлке	Песи сикерә (йөгерә). Төлке сикерә (йөгерә).	уеннар” Аудиоязма №24 Дәфтәрдә эш №8	43-45
йөгер- йөгерәм	-Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерәм.	Аудиоязма №25-28 Мультфильм: “Көчлеләр, кыюлар, житезләр”	46-48
чәк-чәк өчпочмак	-Мин чәк-чәк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №29-30 Дәфтәрдә эш №9	49-51
яшь	-Сиңа ничә яшь? -6 яшь.	Мультфильм: “Жәнлекләр спорт бәйрәмендә”	52-54
бүре керпе	-Мин бүре. Мин зур, матур, чиста.	Аудиоязма №31-32	55-55
тавык этәч	Өтәч зур, матур Тавык кечкенә, матур	Аудиоязма №33-34 Дәфтәрдә эш №10 Мультфильм: “Циркта”	56-57
үрдәк	-Син кем? -Мин үрдәк.	Аудиоязма №35 - 36 Дәфтәрдә эш №11	58-58
чана	Куян чана шуа.	Аудиоязма №37 - 38 Дәфтәрдә эш №12	59-60

шуа		Мультфильм: “Шаян кошлар”	
шуам	Мин чана шуам.	Аудиоязма №39 - 40	61-63
		Аудиоязма №41 Дәфтәрдә эш №13	
бие бии	-Аю, әйдә, бие!	Мультфильм: “Урманда зур концерт”	
биим		Аудиоязма №42 - 44 Дәфтәрдә эш №14	64-64
ак кара	-Оля кызыл шар ярата? -Юк. -Оля яшел шар ярата? -Әйе, мин яшел шар яратам.	Аудиоязма №45 - 46	65-66
жырла- жырлыйм	-Син нишлисең? -Мин жырлыйм.	Мультфильм: “Акбай туган көнгә барырга жыена” Аудиоязма №47 Дәфтәрдә эш №15	
зур рәхмәт	Жырлыйбыз	Аудиоязма №45, 48 – 49	67-69
		Мультфильм: “Мияуның туган көне”	70-70
китап укый	зур рәхмәт	Аудиоязма №50 Дәфтәрдә эш №16	71-72

рәсем ясым	Кыз китап укый.	Аудиоязма №51 - 53 Дәфтәрдә эш №17	
укыйм	рәсем ясым-алма ясым мәктәп	Мультфильм: “Урман китапханәсендә”	73-76
дәфтәр	-Кем укый. -Мин укыйм.	Аудиоязма №54 - 60 Дәфтәрдә эш №18	
Өстәл театры “Теремкәй”	бик тәмле - Бу нәрсә? - Дәфтәр. - Нинди дәфтәр? - Зур (матур,кечкенә,чиста), ак (кара,кызыл,яшел,зәңгәр, сары) дәфтәр. - Ничә дәфтәр? - Алты (1-10)дәфтәр.	Мультфильм “Уйный-уйный укыйбыз” Аудиоязма №61 Аудиоязма №61-63 Дәфтәрдә эш №19	77-78
Өстәл театры : “Кем нәрсә ярата?”	Терем-терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши. Теремкәйдә куян яши. Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус.	Мультфильм: “Урман мәктәбендә” Аудиоязма №64	79-81

**Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының
“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжэләрен билгеләү.**

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр					Нәтижә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрән әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							
Нәтижэләрне билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр			Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.					
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр			Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.					
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр			Аңлый, русча җавап бирә.					

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәжәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

1. Дидактик уен. “Бу кем?” (I вариант)

(Лексика: эти, эни, кыз, малай, эби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. Дидиктик уен "Кем юк?" (II вариант)

(Лексика шул ук). Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәреп була

3. Дидиктик уен "Кәзіндә нәрсә бар?"

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәзін белән ашамлыklar алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. Дидиктик уен "Нәрсә юк?"

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...). Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. Дидиктик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, пәси, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. Дидиктик уен "Исемен әйтсәң бирәм"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, пәси)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыklar яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?" - "Алма"... ; "Бу кем?" - "Әти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыklar, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. Дидиктик уен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, пәси)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыklar күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. Дидиктик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, пәси"...

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы житәрлек, уенчык, әйберләргә үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану ("исәнме", "сау бул", "рәхмәт").

Ситуатив күнегүләр:

- а) Ситуатив күнегү "Куян аюга кунакка килә". Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".
- б) Ситуатив күнегү "Куян аюда кунакта булды". Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек сабуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".
- в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта. Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-жимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.
- г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.
- д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләргә урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) - тәрбияче ярдәмдә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлегә: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дәрәҗәсез итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дәрәҗәсез үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыш.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4. Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләм белдерә торган сүзләргә аңлап сөйләмдә куллану.

1. **Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).**

Уен эчтәлегә: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбиячегә "Нинди?" соравына бала уенчыкның исеме белән сыйфат билгесез белән җавап бирә.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендә 11 нче биремне кулланып була.

2. **Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).**

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә. ("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. Дидактик уен "Курчакка бүләк".

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. "Мә, зур туп", "Мә, кечкенә туп".

4. Дидактик уен "Дөрес сана".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыктар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. Дидактик уен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп? - Биш туп.

Югары дәрәжә (2,7-3) - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

Уртача дәрәжә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".

"Син кем?" сорауына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: - Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. Уен ситуациясе "Кунак каршылыгыйбыз".

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)". - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша, эч") һәм сабуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рэхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рэхмәт.

Эш дәфтәрәндәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла".

(Ашамлык муляжлары кулланып) "Угости яблоком".

- Мә, алма, аша. - Рэхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрәндәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. Уен ситуациясе "Уенчыктар илендә"

1. Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рэхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рэхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп. - Рэхмәт.

Югары дәрәжә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәжә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

**Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үزلәштерү дәрәжәләрен билгеләү.**

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр					Нәтижә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә

		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорاپ алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля...							
Нәтижәләрне билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр				Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.				
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр				Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.				
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр				Аңлый, русча җавап бирә.				

“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. Дидактик уен “Бу нәрсә?”

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлегә: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлегә: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. Дидактик уен “Нәрсә юк?”

(Лексика: кишер, суган, бэрэңге, кыяр, кэбестэ, алма).

Куян бер яшелчэ муляжын яшереп куя: “Нэрсэ юк?”. Бала нэрсэ юклығын эйтергэ тиеш. Уенны рэсемнэр кулланып та үткэрергэ була.

4. **Дидактик уен “Дөрөсөн айт”.**

(Лексика: күлмэк, чалбар, сарафан, өстөл, урындык, карават).

Уен эчтөлөгө: Балага рэсемнэр бирелэ. Бала рэсемнэрнең исемен атый һәм күрсэтэ.

Югары балл (2.7-3) — сүз байлығы житәрлек, яшелчэлэр, савыт-сабалар, киёмнэр, өй жиһазлары атамаларын аңлап дөрөс күрсэтэ, исеменнэрэн айтэ һәм куелган сорауларга жавап бирэ.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлығы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә жавап бирэ.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча жавап бирэ.

2. Ягымлы сүзлэр куллану (“Исэнме”, “Сау бул”, “Рэхмэт”, “Исэнмесез”, “Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүлэр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзлэр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрэн тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, жавап бирэ алмый.

3. Боерыкны бирэ белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирэ белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтэ. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирэ һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.

Уртача балл (2-2,6) – 5-6 сүз.

Уртачадан түбән (1-2) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрәндә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. Дидактик уен “Нинди?”.

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләргә билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

2. Дидактик уен “Ничә?”.

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

3. Дидактик уен “Дөрес сана”.

Тәрбияче уенчылар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәргә санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. “Ничә...?”.

Югары балл (2,7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.

Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана.

Уртачадан түбән (1-2) – диалогта 1 сорауны аңлап куллана.

5. Аралаша белү (ягымлы сүzlәр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.

“Син кем?” сорауына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).

- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.

а) Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”

- Мин Акбай.

- Позови Акбая.

- Акбай, кил монда.

б) У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку

- Акбай, мә кызыл туп.

- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.

- Мә, аш (ботка) (аша).

г) Что бы съесть угощение попроси ложку.

- Кашык бир.

- Нинди кашык?

- Зур, матур, зәңгәр кашык.

- Рәхмәт.

3. Уен ситуациясе “Кибеттә”.

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?

- Әйбәт, рәхмәт.

- Аю бир.

- Нинди аю?

- Зур аю, чиста аю, матур аю.

- Ничә?

- Ике аю.

- Мә, ике аю.

- Рәхмәт.

- Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр					Нәтижә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							
Нәтижеләрне билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр			Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.					
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр			Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.					
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр			Аңлый, русча җавап бирә.					

1. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. Дидактик уен “Бу нәрсә?”

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, кәрпә, тавык, этәч, үрдәк, аю).

Уен эчтәлегә: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. Дидактик үен “Портфельдә нәрсә бар?”

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).

Үен эчтәлегә: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:

- Портфельдә нәрсә бар? (“Дәфтәр бар”...)

3. Дидактик үен “Портфельдә нәрсә юк?”

Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Үеннә рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. Дидактик үен “Дәресен әйт”

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).

Үен эчтәлегә: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәргә атый.

Югары балл (2,7-3) — 10-14 сүз.

Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исэнме”, “Исэнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”, “Хәерле көн”, “Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, жырла, йокла).

Дидактик үен: “Командир”

Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирэ, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирэ, сорауларны русча әйтә.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирэ белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

- а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)
- б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисез?)
- в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-роль уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй жиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәр кулланып үткәрелә.
(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

3. Дидактик уен “Нинди?”

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.
(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

4. Дидактик уен “Сана”

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

Югары балл (2,7-3) – сорауларны аңлап куллана.

Уртача балл (2-2,6) – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.

Уртачадан түбән (1-2) – русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”

- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь? - (6 (7) яшь).

2. Уен ситуациясе “Телефоннан сөйләшү”. (диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертәп баетырга була)

- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисез?

- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. Уен ситуацииесе “Кая барасың?” (мәктәп, кафе, цирк һ.б.)

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар? (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4. Ситуатив күнегү.

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча җавап бирә.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү юнәлеше буенча белем бирү эшчәнлеген оештыру төрләре

Балалар бакчасында татар балаларына туган телне өйрәнүгә юнәлдерелгән эшчәнлек конспектлары “Говорим по татарски “ , “Туган телдә сойләшәбез” укыту-методик комплектларына нигезләнеп тозелгән. Федераль дәүләт мәктәпкәчә белем стандартлары буенча ике белем бирү өлкәсе: танып белү, сөйләм үстерү (шулай ук матур әдәбият белән таныштыру) карала. Белем бирү өлкәләрен үзләштерү гомум кабул ителгән педагогик принципларга нигезләнә.

Эшчэнлек конспеклары үстерешле белем бирү, белем бирү барышында тәрбияләү, фәннилек, эзлеклелек һәм системалылык, аңлаешлылык, балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алу, гуманитарлык, күрсәтмәлелек һ.б. төп педагогик принципларга таянып эшләнә. Гуманлылык принцибын исәпкә алып, белем бирү процессы бала шәхесен ихтирам итүгә һәм психологик якланганлык хисләре булдыруга юнәлдерелә. Белем бирү нәтижәсендә белемнәр үзләштерелә, күнекмәләр генә формалаштырылып калмый, ә төемләү, аңга алу, хәтер, игътибар, сөйләм, фикерләү белән бәйләнешле барлык танып белү процесслары да, шулай ук

ихтияр һәм эмоцияләр дә үстерелә - бала шәхесенә төрле яклы үсеш алып барыла.

Эшчэнлек төрләрәндә сөйләмдә **сүзлек эше, сөйләмнең грамматик төзелеше өстендә эш, аваз культурасы тәрбияләү, бәйләнешле сөйләм үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру** бурычлары хәл ителә.

Сүзлек өстендә эш – бәйләнешле сөйләм нигезе.

- Гомуми кулланылыштагы лексика хисабына (предметларны, аларның төп билгеләрен, сыйфатларын, эш-хәрәкәтләрен атау) сүзлекне баеп.
- Сүзлеккә төгәллек керту. Балаларга сүзне әйтү үрнәген бирү, аны һәр бала белән күп тапкыр кабатлау.
- Сүзлекне активлаштыру.

Сөйләмнең грамматик төзелешен формалаштыруның төп шарты- тәрбиячәнен, өлкәннәрнең грамоталы сөйләме һәм сөйләмнең морфологик, синтаксика ягын, сүз ясалу ысулларын үзләштерү буенча торган күнегүләр.

Аваз культурасы тәрбияләү буенча эш аның сөйләм сулышын, ишетеп аңга алу, артикуляция аппаратын үстерү һ.б. шундый компонентларны үз эченә ала.

Бәйләнешле сөйләм үстерү сөйләмнең ике формасын – диалогик һәм монологик сөйләмнәр үстерүне күздә тоталар. Диалогик сөйләм үстерүдә сорау- җавап формасы, балаларның үзләренә сорау бирә, бер- берсенә мөрәҗәгать итә белүе – иң отышлы формалар. Балаларның кечкенә хикәяләренә мөстәкыйль төзи белүе монологик сөйләм барлыкка килүдә мөһим күрсәткеч булып тора.

Балаларны **матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру** – сөйләм үсешенә әһәмиятле чарасы. Дөньяны бербөтен итеп кабул итү, беренчел күзаллаулар формалаштыру. Әдәби сөйләм үстерү. Сөйләм сәнгатеңә якынайту, шул исәптән эстетик зәвык, әдәби әсәрне аңга алуларын үстерү.

Беренче кече яшьтәге (2-3 яшь) балаларның сөйләм эшчәнлеген оештыру системасы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның сөйләм эшчәнлеген оештыру системасыннан аерыла. Балаларны туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү әйләнә-тирә белән таныштыру процессында бара. Шушы үзенчәлекләренә исәпкә алып, кече яшьтәге балаларның сөйләм эшчәнлегенә эчтәлегенә төзегәндә әйләнә-тирә предметларны һәм күренешләренә танып белүдә нәрсә чыганак булып торуы игътибар үзегенә алына. Балаларның сөйләмнәр үстерү “Кроха” программасында (Г.Г. Григорьева, Н.П. Кочетова, Д.В. Сергеева һ.б.) күрсәтелгән түбәндәге эшчәнлек төрләренә нигезләнә төзәләр:

I. Табигый шартларда табигать һәм социаль тирәлек белән турыдан туры таныштыру.

1. Табигатьне (күренешләрне һәм объектларны) күзәтү.

2. Предметлы дөнья белән таныштыру: предметлар һәм кораллар (исеме, сыйфаты, үзлекләре, эш-хәрәкәтләре).

3. Социаль күренешләр (үзең, якин кешеләр, өлкәннәр хезмәт турында күзаллаулар) белән таныштыру.

II. Образлы уенчылар, пластик сәнгати образлар аша тирә-юнь белән белән таныштыру

1. Уенчылар карау.

2. “Тылсымлы капчык”, “Бу өйдә кем (нәрсә) яши?” дидактик уеннары, курчак белән дидактик уеннар.

3. Уеннар, күңел ачулар, уен-көлкеләр.

4. Йомыш кушулар (индивидуаль һәм кечерәк төркемнәргә бүлөп).

III. Нәфис сәнгать картиналары аша (живописный, графический художественный образ) (буяулар һәм буяусыз ясалган образлар), (графика) әйләнә-тирә белән таныштыру.

1. Өстәлгә куела торган кечкенә картиналарны, китаптагы иллюстрацияләрен, стенадагы картиналарны карау.

2. “Жанлы” кечкенә картиналар белән эшчәнлек.

IV. Нәфис сүз аша әйләнә-тирә белән таныштыру.

1. Матур әдәбият, юаткычлар, шигырьләр, әкиятләр, хикәяләр уку.

2. Тәрбияче белән бергә кыска гади әкиятләрнең эчтәлеген сөйләү.

V. Күрсәтмәлекләтән башка тирә-юнь белән таныштыру һәм сөйләм үстерү.

1. Күрсәтмәлекләтән башка һәм ситуациядан тыш тәрбияченең сөйләве.

2. Балалар белән әңгәмәләр һәм сөйләшүләр (тәҗрибәдән чыгып, күзәтүләрдән соң).

Федераль белем биру дәүләт стандартларыннан чыгып, балалар эшчәнлеген оештыру комплекслы-тематик планлаштыру нигезендә бара. План ел дәверендә төрле темалар үзләштерүне күздә тотта. Болар - “Балалар бакчасы”, “Көз”, “Мин дөньяның бер кешесе”, “Минем әйләнә-тирәм”, “Кыш”, “Яңа ел бәйрәме”, “Әтиләр һәм әниләр, бабайлар һәм әбиләр”, “Халык ижаты”, “Яз”, “Жәй”.

Комплекслы тематик план Беренче кечкенәләр төркеме

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	Танышу	Танышу	6

2.	Безнең балалар бакчасы	Аю белән куян кунакка килгән Куянга өй төзүбез Курчагым “Үчтеки, үчтеки” такмагын уку Курчакның туган көне Карусельгә сәяхәт Минем матур тубым Әминә Бикчәнтәеваның “Туп-туп, тубыбыз” шигырен уку Уенчылар кишетендә	1 1 1 1 1 1 1 1 1
3.	Көз	Көз җитте Көзгә яфраклар ”Безнең Алсу “ сериясеннән рәсем карау Яшелчәләр Куян кунакка килгән “Шалкан” әкият Жиләк-жимешләр Әбидә кунакта Яшелчә бакчасында	1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	Мин - дөньяның бер кешесе	Минем исемем бар Бу — мин Мин –дөньяның бер кешесе	1 1 1
5.	Гаилә	Минем гаиләм Безнең гаилә Әйдәгез дуслашыйк Бу өйдә кем яши? Без чәбәкәй итәбез Уйнарга яратабыз “Гаилә” рәсемен карау Шәйхи Маннурның “Яратам” шигырен уку Әйдәгез уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
6.	Кыш	Ап-ак кар ява Алсу урамга жыена Кар бабай ясау	1 1 1

		Кыш рәсемен карау	1
		Кар ява	1
		А.Алиш “Куян кызы”	1
7.	Яңа ел бәйрәме	Яшел чыршы	1
		Әминә Бикчәнтәеваның «Беренче адым»	1
		шигырен уку	1
		Чыршы бизибез	1
		Куян чыршы янында	1
		Купшы чыршы	1
		Без музыка залында	
8.	Минем әйләнә - тирәм	Яраткан уен бүлмәбез	1
		Алсу бүлмәсе	1
		Безнең урам	1
		Безнең апа	1
		Алсу авырган	1
		Алсуда кунакта	1
		Безнең йортта кемнәр яши?	1
		Йорт кошлары	1
		Хайваннарны чакыру	1
		Маэмаем	1
		М.Жәлилнең “Өтәч” шигырен уку	1
		Гав исемле мәче баласы	1
		Габдулла Тукай “Гали белән Кәжә”	1
		“Чуар тавык” әкиятә	1
		Әкияттә кунакта	1
9.	Әтиләр-бабайлар	Зур гаилә	1
		Безнең әтиләр һәм абыйлар	1
		Бабайга кунакка барабыз	1
		Машина	1
		Самолет	1
		Булатның машинасына гараж ясау	1
10.	Әниләр-әбиләр	Кибеткә бару	1
		Әбидә кунакта	1
		Безнең әниләр	1
		Алсуны табибка алып барабыз	1
		Табибка барабыз	1

		Курчакны йоклату	1
11.	Халык ижаты	Хайваннарны чакыру	1
		”Йомры икмэк” рус халык әкиятен уку	1
		“Шалкан” әкиятен уку	1
		“Камыр малай” әкиятен сөйләү	1
		“Теремкәй” рус халык әкиятен уку	1
		Өч аю	1
12.	Яз	Урамда яз	1
		Яз житә	1
		Яз	1
		Жәнлекләр урманда яшиләр	1
		Язгы урманда	1
		Агачлар	1
		Агачлар	1
		Каргалар	1
		Кошлар	1
		Яз килде	1
		Кояш, чык, чык!	1
		“Урманда зур концерт”	1
13.	Жәй	Бүлмә гөлләре	1
		Бүлмә гөлләре	1
		Мультфильмда кунакта	1
		Куаклар	1
		Чәчәкләр	1
		Балалар бакчасы ишек алдында	1
		Экология сукмагы буенча сәяхәт	1
		Су белән уен	1
		Мультфильмда кунакта	1
		Рәхмәт, жәй!	1
		Әнәс Кариның “Чебиләр” шигырен уку	1
		Уеннар	1
			105 сәгать

Комплекслы тематик план
Икенче кечкенәләр төркеме - ана теле

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрлөрө	Эшчәнлек саны
1.	Исәнме,балалар бакчасы Тәрбия, үстерү бурычы	Танышу Өйдө кем яши? Мин малай,мин кыз Мияу белән танышу Әйдәгез танышыйк Әйдә дуслашыйк	1 1 1 1 1 1
2.	Уенчыклар	Минем яраткан уенчыкларым Минем яраткан уенчыкларым Карусельгә сәяхәт Без уйнарга яратабыз Йомшак уенчык карау Туп Туган көн Мияу кунакка килгән Уенчыклар кибете	1 1 1 1 1 1 1 1 1
3.	Көз	Алтын көз Көз килде Аваз культурасы,Ө авазы Куян үстергән кишер һәм помидор Яшелчә бакчасында “Шалкан” әкияте Жиләк-жимеш бакчасында Бакчада алмалар өлгерде Уйный-уйный санийбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	Гаилә	Өйдә кем яши? Безнең гаилә Качышлы уйныйбыз Тату гаилә Минем дуслар Әйдәгез дуслашыйк Минем туганнарым Безнең гаилә Әби күчтәнече Дустыңны сыйла	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

		Сөт,чэй Кунакка барабыз	1 1
5.	Кыш	Кар ява Алсуны урамга киендерэбез А.Алиш “Куян кызы” “Чанада шуабыз” рәсемен карау Кышкы уеннар “Куяннар”уенын өйрәнү	1 1 1 1 1 1
6.	Яңа ел бәйрәме	Тиздән чыршы бәйрәме Б.Рәхмәтнең “Кыш бабай” шигырен ятлау Уйныйбызда, жырлыйбызда Без бәйрәмгә эзерләнэбез Бәйрәм концерты Яңа ел бәйрәме	1 1 1 1 1 1
7.	Минем йортым,минем шәһәрәм	Минем шәһәрәм Мин “КамАЗ” оныгы “Әлли-бәлли итәргә...”бишек жыры Безнең урам Алсуның яңа өе Алсуда кунакта	1 1 1 1 1 1
8.	Безнең авылда	Безнең авылда Зурлар һәм кечкенәләр “Кем нәрсә ярата?”татар халык әкиятен сөйләү “Песи һәм песи балалары”рәсемен карау Ж.Тәржемановның”Үзен бик чиста йөртә”шигырен уку “Кем МИЯУ дип әйтте?” Йорт кошлары Р.Батулланың “Елак этәч”әсәрен уку Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
9.	Ватанны саклаучылар көне	Зур гаилә Безнең этиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Ватанны саклаучылар көне Очучылар З.Туфайлованың “Шофёр булам”шигырен уку	1 1 1 1 1 1

10.	8нче март	Минем энием Кояш гомере телим мин,энием,сина! Без энигэ булышабыз Эбигэ кунакка барабыз Мин энинен ярдэмчесе Азат кунак чакыра	1 1 1 1 1 1
11.	Кыргый хайваннар	Урманда Аю белэн куян “Өч аю”экийте	1 1 1
12.	Экияттэ кунакта	“Теремкэй” рус халык экиятен сөйлөү Кыргый хайваннар “Төлке,куян һәм этэч”экиятен сәхнэләштерү	1 1 1
13.	Яз	Урамда яз Язжитте Яз жыры “Кояш чык,чык,...” Язгы күренешләр Ак аю кунакка килгән Кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
14.	Бәйрәмнәр	Бәйрәмгә барабыз “Балалар бакчасында бәйрәм” дигән рәсем карау “Урманда зур концерт” –анимацион сюжет карау	1 1 1
15.	Жәй	Автобуста сәяхәт Ж.Тәржемановның “Кикрикүк” шигырен уку Мультфильмда кунакта М.Мазуновның “Кәжә”шигырен уку “Кәжә һәм кәжә бәтиләре”рәсемен карау Чәчәкләр –тормыш яме Матур жәй кил безгә Мин жәйне яратам “Карга” эндәшен уку Саф һавада	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

		Экология сукмагы буенча сәяхәт	1
		Без уйныйбыз	1
			105сәгать

**Комплекслы тематик план
Уртанчылар төркеме - ана теле**

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. Без балалар бакчасында	Танышу Без балалар бакчасында	1 1
	Әкиятләр иленә сәяхәт.	1
2. Мин - дөньяның бер кешесе	Әти, әни һәм мин “Гаилә” рәсемен карау. Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен уку. Г. Тукай “Безнең гаилә” шигырен ятлау. Гаилә Мин һәм кешеләр	1 1 1 1 2 2
	“Көз һәм балалар” жыры. Анимацион сюжет “Шалкан әкиятә буенча” Әйдәгез, дуслашыйк.	2 1 1
3. Ю	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку. Б.Рәхмәт “Су” шигырен ятлау	1 1
	Качышлы уйныйбыз.	1
4. Көз	Көз килде “Көз” рәсемен карау	1 1
	Качышлы уйныйбыз.	1
5. Куян күчтәнәчләре	Куян күчтәнәчләре	2
	“Шалкан” әкиятә.	1
6. Көз күчтәнәчләре	Жимешләр. Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1 1
	Әйдәгез, уйныйбыз.	1
7. Табын янында.	Ашамлыклар Әбине сыйла Сыйла	2 1 1

	Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз	1
	Аш бүлмәсе	1
	Безнең кунаклар	1
	Дустыңны сыйла	1
	Кунак сыйлау.	1
8. Татар халык ашлары.	Татар халык ашлары.	2
	Азат кунак чакыра	1
9. Безнең уенчыклар	Безнең уенчыклар	3
	Әйдәгез уйныйбыз	1
	Уенчыклар белән уйныйбыз	1
	Уенчыклар кибете	1
	Без уйнарга яратабыз	1
	Уйныйбыз	1
	Минем яраткан уенчыкларым	
	Уенчыклар	2
	Паркка сәяхәт	1
	Алсуның туган көне	1
	Яңа ел килә	1
	Ә.Баринның “Кыш”шигырен уку	
10. Кыш	Жәнлекләр кышка әзерләнә	1
	Жәнлекләр кышкы урманда	1
	А.Алиш”Куян кызы”	1
	Кыргый хайваннар	1
	Хәйдәрнең “Керпе туны”экиятен уку	1
	Ә.Баринның “Кыш”шигырен уку.	
	Паркка сәяхәт	1
	Уйныйбыз	1
	Мияуга бүләр	1
11. Халык жәүһәрләре	Киёмнәр	2
	“Ни өчен киёмнәр югалган”	1
12. Ватанны саклаучылар.	Безнең Армия	1
	Хәрби һөнәрләр	1
	Очучылар	1

	Без солдатлар	
	К. Булатованың “Солдатлар” шигырен уку.	1
	Иң яхшы эти.	1
	Уенчыклар үпкәләгән.	1
	“Күңелле уеннар”	1
	Уенчыклар юабыз.	1
13. 8 март	Әнием турында сөйлим	1
	З.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау.	1
	Саннар	2
14. Яз	Кар Бабай язны эзли	1
	Яз бүләкләре	1
	Нур Гайсинның “Яз килә” шигырен уку	1
	“Без язны яратабыз”	1
	Уйныйбыз да, санийбыз да	1
15. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	Х.Вахитның “Уңган сыерчык” шигырен уку.	1
	Б. Рәхмәтнең “Яз ” шигырен ятлау.	
	Бергәләп өйрәник	1
	“Акбай һәм Мияу мажаралары”	1
16. Халык жәүһәрләре	Савыт- саба	2
	Кунак чакырабыз.	2
	Бергәләп уйныйбыз.	1
	“Күңелле ял итәбез”	1
17. Апрель житсә, исеменче жырына куша тургай	Габдулла Тукай	2
	Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1
	Габдулла Тукайның “Гали белән кәжә” шигырен ятлау.	1
	Без татарча сөйләшәбез	2
18. Йорт хайваннары	Йорт хайваннары	1
	К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе” әсәрен	1
	Бу өйдә кем яши?	1
19. Минем дусларым	“Торна белән Төлкә” әкиятен уку.	2

	“Без татарча сөйләшәбез”	1
	Ж.Тәржемановның “Кикрикүк” шигырен уку	1
	А.Алишның “Чукмар белән Тукмар” әкиятен буенча әңгәмә	
	Без театр уйныйбыз	1
	Уйныйбыз	1
20. Сабантуй бәйрәме	Сабантуйга әзерләнәбез	1
	Күңелле Сабантуй	

108 сәгать

**Комплекслы тематик план
Зурлар төркеме - ана теле**

Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1. «Яхшы сүз-жан азыгы»	Танышу	1
	Ягымлы сүзләр	1
	Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1
2. А. Алиш ижаты	А.Алиш- балалар язучысы.	1
	А.Алиш “Каз белән аккош”	1
	«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3. Хуш киләсең, ямьле көз!	Жәйләр үтте, көзләр җитте.	1
	Көзгә табигать	1
	“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4. Көз күчтәнәчләре	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт	1
	Сыйлыйбыз	1
	“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
	Түтәлләрдә үсте яшелчә	1
	Яшелчәләр кибете	1
	Бар матур бакча	
	“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
5. Мин яратам сине, Татарстан	Мин яратам сине, Татарстан	1
	Туган жирем- Татарстан	1
	“Уйный-уйный эшлибез”	1
	Гүзәл туган ягыбыз	1

	Туган ил кайдан башлана?	1
	Мультфильм “Акбарс”	1
6. Төслэр дөньясы	Төслэр	1
	Төслэр дөньясы	1
	“Юл мажаралары”.	1
7.Кем эшлэми , шул ашамый.	Яшелчә салаты	1
	Яшелчэләр юабыз.	1
	“Кем эшлэми, шул ашамый”	1
8.Жиләк-жимешләр	Жимешләр	1
	Уйныйбыз да, жырлыйбыз да	1
	Жиләк-жимешләр	1
9.Минем гаиләм	Безнең гаилә	1
	Әби , бабайларны хөрмәтлик.	1
	“Аш бүлмәсе”	1
10. Табын янында	Савыт-саба кибетенә сәяхәт.	1
	Туган көн	1
	Бергәләп өйрәнәбез.	1
	Курчак Алиягә булыш	1
	Чәй табыны	1
	“Өч аю” .	1
11.Киемнәрдә безне бизиләр	Кием кешене бизи	1
	Кием - салым кибетенә сәяхәт	1
	“Киемнәр кибетендә”	1
12.Салкын кыш. Кышкы уеннар.	Салкын кыш	1
	Кышкы уеннар	2
	“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
	Без суыктан курыкмыйбыз.	1
	Кыш	1
		1
	“Киемнәр кибетендә”	1
	Кышкы уеннар	1
	Ел фасыллары	1

	“Чисталыкта - матурлык”	1
13. Кунак булсаң-тыйнак бул	Без ашыйбыз	1
	Мин кунак яратам	1
	Бергәләп өйрәнәбез	1
14. Киемнәр	Киенергә ярдам ит	1
	Милли киемнәр	1
	“Киемнәр кибетендә”	1
	Киемнәр дә безне бизиләр.	1
	Киемнәр дөньясы	1
	”Ни өчен киемнәр югалган”	1
15. Йорт җиһазлары	Матур әдәбият белән таныштыру Өстәл театры “Өч аю”.	1
	Өй җиһазлары кибете.	1
	“Маша һәм өч аю”	1
16. Муса Җәлил безнең күңелләрдә.	Муса Җәлил безнең күңелләрдә.	1
	“Батыр лыкта-матурлык”.	1
	“Шаян уенчыклар”.	1
17. Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	Без әни белән кибеткә бардык	1
	Әниләр бәйрәме	1
	“Өч кыз”	1
	Әни кирәк	1
	Әниемнең тәмле ашлары	1
	“Туган көн”	1
18.Без язны яратабыз	Яз килә.	1
	Яз килә, яз!	1
	“Кем нәрсә ярата?”.	1
	Татар халык ижаты аша язны тасвирлау	1
	Нәүрүз – яз бәйрәме	1
	Бар, юк	1
19. Безнең канатлы дусларыбыз	Күчмә кошлар	1
	Кошлар	1
	“Алтын ай” кибете	1
20. Габдулла Тукай ижаты	Габдулла Тукай	1
	Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1

	Тукай эсэрлэреннэн төзөлгөн мультфильмнардаң өзеклэр карау.	1
	Г. Тукай “Безнең гаилә”	1
	“Гаилә” рәсемен карау	1
	Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21. Чисталыкта-матурлык	Саулык-зур байлык	1
	Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1
	“Чисталыкта-матурлык”	1
22. Жинү алып килде май	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23. Кунак көтәбез	“Винни-пух кунакка бара”.	1
	“Туган көн”	1
24. Хәрәкәттә-бәрәкәт	Минем яраткан спорт төре.	1
	Шигырь уку: В Хәйруллина “Туплар”	1
	Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган”	1
25. Чәчәкле жәй.	Чәчәкләр – тормыш яме	1
	Чәчәкле жәй.	1
	Сабантуйга әзерләнәбез	1
26. Күңелле сабантуй	Күңелле Сабантуй уеннары	1
	Сабан туена әзерлек	1
	Сабан туена әзерлек	1
		104

Комплекслы тематик план
Мәктәпкә әзерлек төркеме - ана теле

Проект темалары	Әшчәнлек төрләре	Әшчәнлек саны
1. Әйдәгез, танышабыз!	Әйдәгез, танышабыз	1
	Тәмле сүз – жан азгы	1
	“Мияу адашкан”	

2. Тату гаилэ	Минем өөм	1
	Тату гаилэ	1
	“Аю баласы дөнья белән та ыша”	1
3. Абдулла Алиш ижаты	А. Алиш ижаты белән танышу.	1
	А.Алиш “Сертотмас үрдәк” әкиятө	1
	«Батыр Мияу белән куркак Куянкай»	1
4. Алтын көз	Алтын көз	1
	Көз жигте	1
	“Шалкан”	
5. Көзге байлык	Яшелчәләр	2
	«Кем эшләми, шул ашамый.”	1
6. Көз күчтәнәчләре	Жиләк-жимешләр	1
	Көз күчтәнәчләре	1
	“Без сыйланабыз”	1
7. Икмәк – яшәү терәге	“Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә”	1
	Кунак ч кырды	1
	“Юмарт аю”	1
8. Ашамлыклар	Ашамлыклар	1
	Кунак көтәбез	1
	“Кафега барабыз”	1
9. Савыт-саба	Савыт-саба	2
	“Тәмле” кафес ачабыз	1
10. Өй жиһазлары	Минем өөм, өй жиһазлары	1
	“Тәмле” кафесында	1
11. Милли киёмнәр	Әбиемнең серле сандыгы	1
	Киём кешене б зи	1
	“Күңелле уеннар”	1
12. Минем туган жирем	Татарстан буйлап сәяхәт	1

	Спорт бэйрэ енэ барабыз	1
	“Көчлелэр, кыюлар житезлэр”	1
13. Башкалам - Казан	Башкалам - Казан	1
	“Туган илем – туган өөм”	1
	Әнилэр бэйрәменә барабыз	1
14. Кыргыз хайванна р	Кыргыз хайваннар	2
	“Циркта”	1
15. Ишек алдында	Йорт кошлары	1
	Йорт хайваннары	1
	“Төлкө һәм каз” мультфильмы	1
16. Кыш килде	Кыш килде	1
	Кыш	1
	“Безнең дуслар”	1
17. Кышкы уеннар	Кышкы уеннар	1
	Яңа ел бэйрәме	1
	“Кар малай” мул т ильмы	1
18. Кыш. Кышкы уеннар	Кыш. Кышк уеннар	2
	“Шаян кошлар”	1
19. Кышлаучы кошлар	Кышлаучы кошлар	2
	Кошлар кафесы	1
	Кошларга яр әм итик!	1
	“Әйдә, бие!”	1
	“Урманда зур концерт”	1
20. Киёмнәр	Киёмнәр	1
	Кышкы киёмнәр	1
	“Акбай туган көнгә барырга ә	1

	е лэ э”	
21. Муса Жәлил	Муса Жәл л	2
	“Мияуның туган көне”	1
22. И туган тел, и матур тел...	Бөтендөнья телләр көне И туган тел, и матур тел...	1 1
	“Урман китапханәсендә”	1
23. Безнең шәһәр	Безнең шәһәр	2
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
24. Ямьле яз	Ямьле з	2
	«Урман мәктәбендә»	
25. Әкияттә кунакта	Әкияттә кунакта “Хуш киләсең, Нәүрүз!”	1 1
	“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1
26. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
	“Кем нәрсә ярата?”	1
27. Белем иленә сәяхәт	Белем иленә сәяхәт Серле чәчәк Уку бүлмәсе	2 1 1
	“Уйный-уйный укыйбыз”	1
28. Мәктәп	Без мәктәпкә барабыз	2
	“Без инде хәзер зурлар - мәктәпкә илтә юллар”	
	“Юл мажаралары”	1
29. Урман-безнең байлыгыбыз	Урманда Нәрсә ул “Кызыл китап?”	1 1
	Габдулла Тукай	1
30. Габдулла Тукай	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт Без - Тукай оны лары	1 1

	Г. Тукай “Шүрәле”	1	
31. Әкияттә кунакта	«Эш беткәч, уйнарга ярый»	1	
	“Алтын бөртекләр”	1	
	«Агачлар да авырый»	1	
		1	
32. Белем иленә сәяхәт	Могжизалар кыры	1	
	Белем иленә сәяхәт	1	
33. Без уйнарга яратабыз	Казанга спорт бәйрәменә барабыз	1	
	Без уйнарга яратабыз	2	
	Сюжетлы-рольле уеннар	1	
34. Жиңү бәйрәме	Алар безгә жиңү бүләк итте	1	
	Жиңү бәйрәме	1	
35. Хуш бакчам, исәнме мәктәп	Кабатлау.	1	
	«Хуш бакчам, исәнме мәктәп»	1	
		108 сәгать	

**Беренче кече яшьтәгеләр төркемендә сөйләм телен үзләштерү дәрәжәләренә диагностика
Диагностик биремнәр (5-14 ноябрь)**

1. Баланың сүзлек запасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә?”

Материал: уенчыклар, жиләк-жимеш, яшелчәләр сурәтләнгән предметлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага уенчыклар (машина, курчак, туп) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы уенчыкларны атарга куша: - Бу нәрсә? Аннары предметларның өлешләрен күрсәтергә тәкъдим итә. Мәсәлән: машинаның кабинасын күрсәт. – Кузовын күрсәт. - Тәгәрмәчләрен күрсәт.

Тәрбияче балага жиләк-жимешләр (алма, груша, слива) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы жиләк-жимешләрне атарга куша: - Бу нәрсә? Балаларга жиләк-жимешләрнең төсләрен (кызыл, яшел, сары) атарга тәкъдим итәләр.

Тәрбияче балага яшелчәләр (кишер, кыяр, помидор) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы яшелчәләрне: - Бу нәрсә? Балаларга яшелчәләрнең төсләрен (кызыл, яшел, кызыл) атарга тәкъдим итәләр.

2). Дидактик күнегү “Син кем?”

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче баланы үзе янына чакыра, аңа сораулар бирә: - Синең исең ничек? - Ә минем исемем ничек? - Мин кыз, ә

син кем? – Башыңны күрсәт әле. – Кая синең борының (күзләрең, колакларың, кулларың, аякларың)?

Бәяләү критерийлары

1 балл – предметларның исемен атаганда, төсләрен билгеләгәндә хаталар жибәрә. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый.

2 балл – предметларның исемен дөрес атый, төсләрен билгеләгәндә хаталар жибәрә. Тәрбияченең сорауларына өстәмә сораулар ярдәмендә генә җавап бирә.

3 балл – предметларның исемен дөрес атый, төсләрне дөрес билгели. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

1). Дидактик уен “Кем нәрсә эшли?”

Материал: табибә, шофёр, сатучы сурәтләнгән сюжетлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага табибә төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Табибә). Ул нәрсә эшли? (Тыңлый). Ул кемне дәвалый? (Малайны дәвалый).

Тәрбияче балага шофёр төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Шофёр). Шофёр кайда утыра? (Кабинада утыра). Ул нәрсә эшли? (Машина йөртә).

Тәрбияче балага сатучы төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Сатучы). Сатучы кайда эшли? (Кибеттә (магазинда)). Ул нәрсә эшли? (Ул әйбер сата).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала биремнәрне үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә бала хаталар ясый.

2 балл – бала биремнәрне үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3 балл – бала биремнәрне дөрес үти. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә исем белән фигыльне, алмашлык белән фигыльне яраклаштыра ала. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә? Ул ничек кычкыра?”

Материал: песи, эт, этәч, сыер, күгәрчен, чыпчык сурәтләнгән картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага песи (эт, этәч, сыер, күгәрчен, чыпчык) төшерелгән картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: - Бу нәрсә? (Эт). Эт ничек өрә? (Һау-һау). - Бу нәрсә? (Песи). Песи ничек кычкыра? (Мияу-мияу). - Бу нәрсә? (Этәч). Этәч ничек кычкыра? (Кикрикүк). - Бу нәрсә? (Сыер). Сыер ничек мөгри? (Му-у). - Бу нәрсә? (Күгәрчен). Күгәрчен ничек гөрли? (Гөр-

гөр). - Бу нәрсә? (Чыпчык). Чыпчык ничек чыркылдый? (Чырык-чырык).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала 1-2 биремне генә үти ала.

2 балл – бала биремнәрне тәрбияче ярдәме белән башкара, аның артыннан кабатлый.

3 балл – бала биремнәрне теләп башкара. Аваз ияртемнәрен дәрәжә һәм ачык итеп әйтә.

4. Бәйләнешле сөйләм

1). Сюжетлы картина буенча әңгәмә

Материал: уйнаучы балалар сурәтләнгән сюжетлы картинка.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

- Карагыз әле, Йомшаккай бик матур бер картинка ясаган. – Бу картинкада кем ясалган? – Балалар нәрсә эшлиләр? -

Картинка сиңа ошыймы?

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала сорауларга ишарәләр яки бер сүз белән генә җавап бирә.

2 балл – бала җавап биргәндә 2-3 сүздән торган гади жөмлөләргә өстенлек бирә.

3 балл – бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенң инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча картинада сурәтләнгәнне сөйли ала.

Югары дәрәжә - 10-12 балл.

Уртача дәрәжә - 6-9 балл.

Түбән дәрәжә - 3-5 балл.

Диагностик биремнәр (21-31 март)

1. Баланың сүзлек запасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә?”

Материал: савыт-саба, йорт җиһазлары, йорт хайваннары, кыргый хайваннар, киёмнәр сурәтләнгән предметлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага савыт саба (тәлинкә, чынаяк, чәй тәлинкәсе, табак) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Савыт-саба).

Тәрбияче балага йорт җиһазлары (карават, өстәл, урындык, шкаф) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт җиһазлары).

Тәрбияче балага йорт хайваннары (эт, песи, сыер, кәжә) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны

атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт хайваннары).

Тәрбияче балага кыргый хайваннар (куян, төлке, аю) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы хайваннарны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Кыргый хайваннар).

Тәрбияче балага киёмнәр (күлмәк, куртка, башлык) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Киёмнәр).

Бәяләү критерийлары

1 балл – предметларның исемен атаганда авырлыклар кичерә, гомумиләштерүче сүзләрне куллана алмый.

2 балл – предметларның исемен дөрес атый, гомумиләштерүче сүзләрне белдергәндә хаталар жибәрә.

3 балл – предметларның исемен дөрес атый, гомумиләштерүче сүзләрне дөрес билгели.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

1). Дидактик уен “Кем нәрсә эшли?”

Материал: китап укучы эни, өрә торган эт, уйный торган малай, рәсем ясаучы кыз сурәтләнгән сюжетлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балага китап укучы эни төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Эни). Эни нәрсә эшли? (Укый). Эни нәрсә укый? (Эни китап укый).

Тәрбияче балага өрә торган эт төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу нәрсә? (Эт). Эт нәрсә эшли? (Эт өрә). Ул ничек өрә? (Эт һау-һау дип өрә).

Тәрбияче балага уйный торган малай төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Малай). Малайның исеме ничек? (Бала малайга исем биреп карый). Малай нәрсә эшли? (Малай уйный). Ул нәрсә белән уйный? (Ул машина белән уйный).

Тәрбияче балага рәсем ясаучы кыз төшерелгән сюжетлы картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу кем? (Кыз). Кызның исеме ничек? (Бала кызга исем биреп карый). Кыз нәрсә эшли? (Кыз рәсем ясый). Ул нәрсә белән рәсем ясый? (Ул карандаш белән рәсем ясый). Кыз нәрсә рәсеме ясый? (Кыз кояш рәсеме ясый).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала биремнәрне үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә бала хаталар ясый.

2 балл – бала биремнәрне үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3 балл – бала биремнәрне дөрес үти. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә жөмлөләрне грамматик яктан дөрес төзи. Жөмлөләрнең иясе һәм хәбәре бар. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә? Ул ничек кычкыра?”

Материал: ат, кәжә, тавык, каз, карга сурәтләннгән картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага ат (кәжә, тавык, каз, карга) төшерелгән картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: - Бу нәрсә? (Ат). Ат ничек кешни? (Их-ха-ха). - Бу нәрсә? (Кәжә). Кәжә ничек кычкыра? (Ме-е-е). - Бу нәрсә? (Тавык). Тавык ничек кыткылдый? (Кыт-кыт). - Бу нәрсә? (Каз). Каз ничек каңгылдый? (Ка-ка-ка). - Бу нәрсә? (Карга). Карга ничек каркылдый? (Кар-кар).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала 1-2 биремне генә үти ала.

2 балл – бала биремнәрне тәрбияче ярдәме белән башкара, аның артыннан кабатлый.

3 балл – бала биремнәрне теләп башкара. Аваз ияртемнәрен дөрес һәм ачык итеп әйтә.

4. Бәйләнешле сөйләм

1). Сюжетлы картина буенча әңгәмә

Материал: кар бабай ясаучы балалар сурәтләннгән сюжетлы картина.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

- Карагыз әле, Йомшаккай бик матур бер картина ясаган. – Бу картинада кем ясалган? – Балалар нәрсә эшлиләр? -

Картина сиңа ошыймы?

2). “Камыр малай” әкиятен сәхнәләштерү.

Тәрбияче өстәл театры фигуралары куллана, балаларга сәхнәләштерүдә катнашырга тәкъдим ясый.

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала сорауларга ишарәләр яки бер сүз белән генә җавап бирә. Әкиятне сәхнәләштерүдә авырлыктар кичерә.

Тәрбияче артыннан аерым сүзләргә генә кабатлый.

Тәрбияче: - Балалар, камыр малайны пешергәннәр әби белән

Бала: Бабай.

Тәрбияче: - Камыр малайны тәрәзә төбенә

Бала: Куйганнар.

Тәрбияче: Камыр-курчак кипкәч, тәрәзәдән

Бала: Сикереп төшә.

Тәрбияче: Камыр малай йөгереп китә, йөгере-йөгере урманга

Бала: Җитә.

2 балл – бала җавап биргәндә 2-3 сүздән торган гади җөмлөләргә өстенлек бирә. Тәрбияче ярдәм иткәндә таныш әкиятне сәхнәләштерүдә катнаша.

Тәрбияче: - Балалар, камыр малайны пешергәннәр
 Бала: эби белән бабай.
 Тәрбияче: - Камыр малайны
 Бала: Тәрәзә төбенә куйганнар.
 Тәрбияче: Камыр-курчак кипкәч,
 Бала: Тәрәздән сикереп төшә.
 Тәрбияче: Камыр малай йөгереп китә, йөгере-йөгере
 Бала: Урманга житә.

3 балл – бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенң инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча картинада сурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлеклекле саклап сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Югары дәрәжә - 10-12 балл.

Уртача дәрәжә - 6-9 балл.

Түбән дәрәжә - 3-5 балл.

“Туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү” буенча баланың персональ картасы

Баланың исеме фамилиясе	Баланың сүзлек запасы	Сөйләмнең грамматик ягы	Сөйләмнең аваз культурасы	Бәйләнешле сөйләм	Гомуми үсеш дәрәжәсе	Индивидуаль эш өчен тәкъдимнәр

**Икенче кече яшьтәгеләр төркемендә сөйләм телен үзләштерү дәрәжәләренә диагностика
 Диагностик биремнәр (5-14 ноябрь)**

1. Баланың сүзлек запасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә?”

Материал: савыт-саба, йорт җиһазлары, йорт хайваннары, кыргый хайваннар, киёмнәр сурәтләнгән предметлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балага савыт саба (тэлинкэ, чынаяк, чэй тэлинкэсе, табак) сурэтлэнгэн картинкалар күрсэтэ һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Савыт-саба).

Тәрбияче балага йорт жиһазлары (карават, өстәл, урындык, шкаф) сурэтлэнгэн картинкалар күрсэтэ һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт жиһазлары).

Тәрбияче балага йорт хайваннары (эт, песи, сыер, кәжә) сурэтлэнгэн картинкалар күрсэтэ һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт хайваннары).

Тәрбияче балага кыргый хайваннар (куян, төлке, аю) сурэтлэнгэн картинкалар күрсэтэ һәм андагы хайваннарны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Кыргый хайваннар).

Тәрбияче балага киёмнәр (күлмәк, куртка, башлык) сурэтлэнгэн картинкалар күрсэтэ һәм предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Киёмнәр).

Бәяләү критерийлары

1 балл – предметларның исемен атаганда авырлыклар кичерә, гомумиләштерүче сүзләрне куллана алмый.

2 балл – предметларның исемен дөрөс атый, гомумиләштерүче сүзләрне белдергәндә хаталар жибәрә.

3 балл – предметларның исемен дөрөс атый, гомумиләштерүче сүзләрне дөрөс билгели.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

1). Дидактик уен “Кем нәрсә эшли?”

Материал: китап укучы эни, өрә торган эт, уйный торган малай, рәсем ясаучы кыз сурэтлэнгән сюжетлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балага китап укучы эни төшерелгән сюжетлы картинка күрсэтэ һәм сораулар бирә: Бу кем? (Эни). Эни нәрсә эшли? (Укый). Эни нәрсә укый? (Эни китап укый).

Тәрбияче балага өрә торган эт төшерелгән сюжетлы картинка күрсэтэ һәм сораулар бирә: Бу нәрсә? (Эт). Эт нәрсә эшли? (Эт өрә). Ул ничек өрә? (Эт һау-һау дип өрә).

Тәрбияче балага уйный торган малай төшерелгән сюжетлы картинка күрсэтэ һәм сораулар бирә: Бу кем? (Малай). Малайның исеме ничек? (Бала малайга исем биреп карый). Малай нәрсә эшли? (Малай уйный). Ул нәрсә белән уйный? (Ул машина белән уйный).

Тәрбияче балага рәсем ясаучы кыз төшерелгән сюжетлы картинка күрсэтэ һәм сораулар бирә: Бу кем? (Кыз). Кызның исеме ничек? (Бала кызга исем биреп карый). Кыз нәрсә эшли? (Кыз рәсем ясый). Ул нәрсә белән рәсем ясый? (Ул карандаш белән рәсем ясый). Кыз нәрсә рәсеме ясый? (Кыз кояш рәсеме ясый).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала биремнәрне үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә бала хаталар ясый.

2 балл – бала биремнәрне үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3 балл – бала биремнәрне дөрөс үти. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә жөмлөләрне грамматик яктан дөрөс төзи. Жөмлөләрнең иясе һәм хәбәре бар. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз культурасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә? Ул ничек кычкыра?”

Материал: ат, кәжә, тавык, каз, карга сурәтләнгән картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

Тәрбияче балага ат (кәжә, тавык, каз, карга) төшерелгән картинка күрсәтә һәм сораулар бирә: - Бу нәрсә? (Ат). Ат ничек кешни? (Их-ха-ха). - Бу нәрсә? (Кәжә). Кәжә ничек кычкыра? (Ме-е-е). - Бу нәрсә? (Тавык). Тавык ничек кыткылдый? (Кыт-кыт). - Бу нәрсә? (Каз). Каз ничек каңгылдый? (Ка-ка-ка). - Бу нәрсә? (Карга). Карга ничек каркылдый? (Кар-кар).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала 1-2 биремне генә үти ала.

2 балл – бала биремнәрне тәрбияче ярдәме белән башкара, аның артыннан кабатлый.

3 балл – бала биремнәрне теләп башкара. Аваз ияртемнәрен дөрөс һәм ачык итеп әйтә.

4. Бәйләнешле сөйләм

1). Сюжетлы картина буенча әңгәмә

Материал: кар бабай ясаучы балалар сурәтләнгән сюжетлы картина.

Диагностик биремнең эчтәлегә:

- Карагыз әле, Йомшаккай бик матур бер картина ясаган. – Бу картинада кем ясалган? – Балалар нәрсә эшлиләр? - Картина сиңа ошыймы?

2). “Камыр малай” әкиятен сәхнәләштерү.

Тәрбияче өстәл театры фигуралары куллана, балаларга сәхнәләштерүдә катнашырга тәкъдим ясый.

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала сорауларга ишарәләр яки бер сүз белән генә җавап бирә. Әкиятне сәхнәләштерүдә авырлыклар кичерә. Тәрбияче артыннан аерым сүзләрне генә кабатлый.

Тәрбияче: - Балалар, камыр малайны пешергәннәр әби белән

Бала: Бабай.

Тәрбияче: - Камыр малайны тәрәзә төбенә

Бала: Куйганнар.

Тәрбияче: Камыр-курчак кипкәч, тәрәзәдән

Бала: Сикереп төшә.

Тәрбияче: Камыр малай йөгереп китә, йөгәрә-йөгәрә урманга

Бала: Житә.

2 балл – бала җавап биргәндә 2-3 сүздән торган гади жөмлөләргә өстенлек бирә. Тәрбияче ярдәм иткәндә таныш әкиятне сәхнәләштерүдә катнаша.

Тәрбияче: - Балалар, камыр малайны пешергәннәр

Бала: әби белән бабай.

Тәрбияче: - Камыр малайны

Бала: Тәрәзә төбенә куйганнар.

Тәрбияче: Камыр-курчак кипкәч,

Бала: Тәрәзәдән сикереп төшә.

Тәрбияче: Камыр малай йөгереп китә, йөгәрә-йөгәрә

Бала: Урманга житә.

3 балл – бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенң инициативасы яки тәрбияченең үтенече буенча картинада сурәтләнгәнне сөйли ала. Әкиятнең эчтәлеген сөйләгәндә эзлеклелекне саклап сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Югары дәрәжә - 10-12 балл.

Уртача дәрәжә - 6-9 балл.

Түбән дәрәжә - 3-5 балл.

Диагностик биремнәр (21-31 март)

1. Баланың сүзлек запасы

1). Дидактик уен “Бу нәрсә?”

Материал: савыт-саба, йорт җиһазлары, йорт хайваннары, кыргый хайваннар, киёмнәр сурәтләнгән предметлы картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балага савыт-саба (тәлинкә, чынаяк, чәй тәлинкәсе, чәйнек) сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Савыт-саба). – Чәйнекнең борынын күрсәт. - Хәзер чәйнекнең капкачын күрсәт. – Чынаякның тоткасын күрсәт.

Тәрбияче балага йорт жиһазлары (карават, өстөл, урындык, шкаф) сурәтлэнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт жиһазлары). – Өстөлнең аякларын күрсәт. – Урындыкның аркасын күрсәт. – Шкафның ишеген күрсәт.

Тәрбияче балага йорт хайваннары (эт, песи, сыер, кәжә) сурәтлэнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Йорт хайваннары). - Этнең колакларын күрсәт. – Песинен койрыгын күрсәт. - Сыерның мөгезен күрсәт. - Кәжәнең сакалын күрсәт. Тәрбияче балага кыргый хайваннар (куян, төлке, аю) сурәтлэнгән картинкалар күрсәтә һәм андагы хайваннарны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу хайваннарны бер сүз белән ничек атарга була? (Кыргый хайваннар). – Куянның тәпиләрен күрсәт. – Төлкенен борынын күрсәт. – Аюның гәүдәсен күрсәт.

Тәрбияче балага киёмнәр (күлмәк, куртка, башлык) сурәтлэнгән картинкалар күрсәтә һәм предметларны атарга куша: - Бу нәрсә? - Бу предметларны бер сүз белән ничек атарга була? (Киёмнәр). – Күлмәкнең жиңен (якасын, кесәләрен, сәдәфләрен) күрсәт.

Бәяләү критерийлары

1 балл – предметларның исемен, мөһим детальләрен, өлешләрен атаганда һәм күрсәткәндә авырлыклар кичерә, гомумиләштерүче сүзләргә куллана алмый.

2 балл – предметларның исемен дөрес атый, мөһим детальләрен, өлешләрен күрсәткәндә, гомумиләштерүче сүзләргә белдергәндә хаталар жибәрә.

3 балл – предметларның исемен, мөһим детальләрен, өлешләрен дөрес атый һәм күрсәтә, гомумиләштерүче сүзләргә дөрес билгели.

“Бу кайчан була?” үстерелешле уены

Балаларга тәүлек өлешләре сурәтлэнгән карточкалар күрсәтелә. Тәрбияче тәүлек өлешенә туры килгән күренешләргә атый һәм сорау бирә, балалар тиешле карточканы табалар.

1. Кояш чыга, этәчләр кычкыра, балалар бакчага барырга жыена, эти-әниләр эшкә китәләр. - Бу кайчан була? Бу тәүлек өлешенә туры килгән карточканы табып күрсәтегез.

2. Кояш яктырак карый, күзләрен кинчәк ача, балалар урамда уйный, төшке аш ашыйлар. - Бу кайчан була? Шушы тәүлек өлешенә туры килгән карточканы табып күрсәтегез.

3. Кояшкүзләрен йома, балалар бакчадан, эти-әниләр эштән өйләренә кайта, кичке аш ашыйлар, балалар “Тыныч йокы, нәниләр” тапшыруын карыйлар. - Бу кайчан була? Бу тәүлек өлешенә туры килгән карточканы табып күрсәтегез.

4. Кояш йоклый, ай яктырта, күк йөзгә йолдызлар яна, бар кешеләр дә йоклый. - Бу кайчан була? Бу тәүлек өлешенә туры килгән карточканы табып күрсәтегез.

Бәяләү критерийлары

1 балл – тәүлек өлешләрән аера белми.

2 балл – өстәмә сораулар биргәндә генә тәүлек өлешләрән аера һәм дәрәс атый.

3 балл – тәүлек өлешләрән аера һәм дәрәс атый.

2. Сөйләмнең грамматик ягы

1). Дидактик уен “Кем нәрсә эшли?”

Материал: Йомшаккай уенчыгы, төрле кошлар һәм жәнлекләр сурәтләнгән картинкалар.

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балаларга Йомшаккай турында сөйли: “Безнең Йомшаккайның дуслары бик күп. Дусларының кем икәнен белергә телсезме? Ул аларның фотографияларын алып килгән. (тәрбияче бер һәм күп куяллар, үрдәкләр, коллар, чебиләр, көчәкләр, сыерлар, бәрәннәр сурәтләнгән картинкалар күрсәтә һәм сораулар бирә: Бу нәрсә? (Бер куял сурәтләнгән картинка күрсәтә). (Куял). Бу нәрсә? (Куяллар сурәтләнгән картинка күрсәтә). (Куяллар). Башка картинкалар белән эш шушы рәвешле алып барыла.

Тәрбияче сөйләвен дәвам итә: “Йомшаккай кошлар һәм жәнлекләр белән качышлы уйнарга ярата. Сөз күзләрегезне йомыгыз. Йомшаккай кача. (Тәрбияче Йомшаккайны шкаф артына (эченә, өстенә, астына, янына) качыра. Балалар күзләрен ачалар һәм Йомшаккайны эзлиләр һәм аның кайда качканын әйтәләр. Мәсәлән: “Йомшаккай шкаф артына качкан”.

Тәрбияче сөйләвен дәвам итә: “Жәнлекләр һәм кошларны эңиләре эзләп килгән. Әйдәгез эңиләренә аларны табарга булышыйк”. (Тавык сурәтләнгән картинка куела). Тавык (сыер, эт, ат, сарык, куял) нәрсәне алырга килгән? Тавык чебине алырга килде. (Шул рәвешле куял куял баласын, сыер бозавын, эт көчеген, сарык бәрәнне, ат колларын таба).

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала биремнәргә үти алмый. Тәрбияченең сорауларына җавап бирә алмый. Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә бала хаталар ясый.

2 балл – бала биремнәргә үтәргә тырыша, тәрбияченең сорауларына бер сүз белән генә җавап бирә.

3 балл – бала биремнәргә дәрәс үти. Тәрбияченең сорауларына җавап биргәндә берлек һәм күплек сандагы исемнәргә, **бәйлек сүзләргә (эченә, өстенә, астына, янына)**, кошлар һәм жәнлекләр, аларның балалары атамаларын сөйләмдә дәрәс кулланып, жөмлөләргә грамматик яктан дәрәс төзи. Жөмлөләргә иясе һәм хәбәрә бар. Тәрбияченең сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

3. Сөйләмнең аваз културасы

1). Дидактик уен “Минем кебек әйт”

Диагностик биремнең эчтәлеге:

Тәрбияче балага үзе айткан сүзләрне игътибар белән тыңлап, нәкъ шулай итеп кабатларга куша һәм сорау бирә: “Бу сүзләрдә нинди аваз бар?” Тәрбияче, әле бер, әле икенче авазны аерып, сүзләрне я кычкырып, я тыныч тавыш белән, я пышылдап әйтә. Мәсәлән: “Минем кебек әйт”.

А: Ааалсу, ааат, кааз, боткааа.

Ә: Әәәмир, мээәк, кээәжәә.

О: ооон, йооорт, ооонук, кооолун.

Ө: өөөй, өөөстәл, көөөзгә, көөөймә.

У: ууурман, уууенчык, куууян, кууурчак.

Ү: үүүлән, үүүрдәк, күүүбәләк, үүүрмәкүүүч.

И: Ииинсаф, ииипиии, тиииен, машииина, әнии.

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала кирәкле авазны ишетми, күп сүзләрне дәрәҗә интонация белән әйтми, хаталар ясы.

2 балл – бала күп сүзләрне дәрәҗә кабатлы, дәрәҗә интонация белән әйтә, тәрбияче ярдәмә белән кирәкле авазны билгели ала.

3 балл – бала кирәкле авазны ишетә, кабатлы, аны мөстәкыйль рәвештә дәрәҗә интонация белән әйтеп, авазны билгели ала.

4. Бәйләнешле сөйләм

1). Сораулар буенча әңгәмә. – Синәң өйдә нинди уенчыкларың бар? Син алар белән ничек уйныйсың? Кем белән уйныйсың? жгщмщСюжетлы картина буенча әңгәмә

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала бер уенчыкны гына атый.

2 балл – бала уенчыкларны санап кына чыга.

3 балл – бала үзенең шәхси тәҗрибәсенә нигезләнеп 3-4 жөмләдән торган хикәя төзи.

2). Тәрбияче балага Л.Толстойның “Өч аю” әкиятен сөйләргә тәкъдим итә. – Син “Өч аю” әкиятен беләсеңме? Аны сөйлә әле.

Бәяләү критерийлары

1 балл – бала әкият эчтәлегенә кагылышлы кайбер сүзләрне генә әйтә ала.

2 балл – бала тәрбияче биргән сораулар ярдәмендә генә әкиятнең эчтәлеген сөйли.

3 балл – бала әкиятнең эчтәлеген мөстәкыйль сөйли ала.

Югары дәрәҗә - 15-18 балл.

Уртача дәрәҗә - 11-14 балл.

“Туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү” буенча баланың персональ картасы

Баланың исеме фамилиясе	Баланың сүзлек запасы	Сөйләмнең грамматик ягы	Сөйләмнең аваз культурасы	Бәйләнешле сөйләм	Гомуми үсеш дәрәжәсе	Индивидуаль эш өчен тәкъдимнәр

**Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үزلәштерү дәрәжәсен билгеләү
(уртанчылар төркеме)**

Ел ахырында үزلәштерелергә тиешле белем һәм күнекмәләр

Танып белү	Аралашу	Матур әдәбият уку
-предметның төсе, күләне, формасы, зурлыгы, авырлыгы, аларны төркемләү; -йорт һәм кыргый хайваннар турында тасфирлы сөйләм куллану, классификацияләү; Кеңәлек тормышта кулланыла торган предметларны классификациялә (савыт-саба, киёмнәр, җиһазлар). - төрлө һөнәрләр (төзүчеләр, авыл эшчәннәре һ.б.) турында белү; - туган шәһәр (авылы), туган ил, аның башкаласы, юл йөрү кагыйдәләрен белү;	- сөйләмдә кушма жөмлеләр куллану, туры сөйләмнән файдалану; - үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча тәрбияче ярдәме белән хикәя төзү; - әкиятләрнең ахырын тәмамлау, зур булмаган әдәби әсәрләрнең эчтәлеген сөйләгәндә интонацияләрдән дөрес файдалану; - сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллану; - мәгънәдәш сүзләр һәм капма-каршы сүзләр куллану; - аралашуда актив булу, теләп	- зур булмаган әсәрләрне сөхнәләштерү, рольләргә бүлү шигырьләрен сөйләү; - яраткан язучыларны атып белү; - уку методик комплектында күрсәтелгән 2-3 шигырьне сөйләү, табышмак, мәкальләрен искә төшереп әйтү; - әдәби персонажның кылган гамәлләре турындагы фикерләрен башкаларга сөйләү; - үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйли белү.

- үз туганнары, үзе турында сөйли алу, өй адресын әйтү; - табигать күренешләрән күзәтеп, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтижә чыгара алу, кайбер закончалыкларны белү.	катнашу.	
---	----------	--

Балаларның белем дәрәжәләре үсешен күрсәткече

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, табышмак)	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзәң турында сөйләү	“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәжә
1.	Дамир									
2.	Алсу									
3.	...									
Нәтижәләрен бәяләү										
Югары дәрәжә 17-21 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә 12-16 балл		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.								
Уртачадан түбән дәрәжә 1-11 балл		Аңлый, русча җавап бирә.								

Танып белү

Югары дәрәжә (3 балл). Бала кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләрен таний һәм әйтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төс, күләм, формасы, зурлыгы, авырлыгы) турында сөйли, аларны төркемләп белә. Төрле хезмәт кешеләре турында мәгълүмәт бирә белә. Юл йөрү кагыйдәләрен дөрес әйтә. Туган иле, шәһәр (авылы),

Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында сөйли. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны белә, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтижә чыгара.

Уртача дәрәжә (2 балл). Бала кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләрне атаганда хата җибәрә, ләкин үзлектән төзәтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсө, формасы, күләме) турында тулысынча сөйләми, исенә төшергәч, өстәп сөйли белә, төрмәли ала. Төрле хезмәт кешеләре турында мәгълүматны тулысынча биреп бетерә алмый. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә, тулысынча җавап бирә алмый. Үз туганнары, үзе турында аз сөйли, сораулар биргәч, үзлектән тулыландыра. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлатканда, үзара бәйләнешләр турында нәтижә чыгарганда кыенлыklar кичерә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләрне атаганда хата җибәрә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсө, күләме, формасы, зурлыгы, авырлыгы) турында тәрбияче ярдәмненнән башка сөйли белми, төрмәли алмый. Төрле хезмәт кешеләре турында мәгълүматы юк. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында әйтә белми. Үз туганнары, үзе турында тәрбияче ярдәмендә сөйли. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлата, үзара бәйләнешләр турында нәтижә чыгара алмый.

Аралашу

Югары дәрәжә (3 балл). Сөйләмдә төрле кушма җөмлеләр куллана белә, туры сөйләмненнән файдалана. Үз тәҗрибәсенненнән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзи. Әдәби әсәрләрненнән эчтәлеген сөйләгәндә, ижади хикәяләр төзегәндә интонацияләрдән дөрөс файдалана. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллана белә. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтә белә. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда теләп катнаша. Үстерешле аралашуда катнашу дәрәжәсә камил.

Уртача дәрәжә (2 балл). Сөйләмдә төрле кушма җөмлеләр кулланганда хаталар җибәрә, үзлектән төзәтә белә. Үз тәҗрибәсенненнән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәменнән көтә, бик мөстәкыйль түгел. Әдәби әсәрләрненнән эчтәлеген тулы бирми, ижади хикәяләр төзегәндә ижади түгел. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләрне аз куллана. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйткәндә хаталар җибәрә. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда катнаша, үстерешле аралашуда катнашуы камил дәрәжәдә түгел.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала сөйләмдә гади җөмлеләр куллана, үз тәҗрибәсенненнән чыгып, начар сөйли, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәменнән көтә. Әдәби әсәрләрненнән эчтәлеген план буенча сөйли белми, ижади хикәяләрненнән эчтәлеге гади, интонацияләрдән файдаланмый. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләрне аз куллана. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтми. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда сирәк катнаша, үстерешле аралашуда катнашуы юк дәрәжәдә.

Матур әдәбият уку

Югары дәрәжә (3 балл). Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда актив катнаша, тиз истә калдырып, яттан сөйли. Язучыларны таний һәм атый белә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сөйләмдә мөстәкыйль куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә дәрәс бәя бирә. Үзенә яраткан китабы турында башкаларга сөйләп бирә ала.

Уртача дәрәжә (2 балл). Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда активлык күрсәтми, ләкин катнаша. Язучыларны таний, әсәрләрен әйтүдә кыенлыктар кичерә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сирәк куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя биргәндә, хаталар жибәрә. Үзенә яраткан китабы турында башкаларга тулы итеп сөйләми.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда катнашырга теләге юк, әсәрләрен әйтә алмый. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны кулланмый. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя бирә белми. Үзенә яраткан китабы турында башкаларга сөйли белми.

“Туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү” буенча баланың персональ картасы

Баланың исеме фамилиясе	Баланың сүзлек запасы	Сөйләмнең грамматик ягы	Сөйләмнең аваз культурасы	Бәйләнешле сөйләм	Гомуми үсеш дәрәжәсе	Индивидуаль эш өчен тәкъдимнәр

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үزلәштерү дәрәжәсен билгеләү (зурлар төркеме)

Ел ахырында үзләштерелгән тиешле белем һәм күнекмәләр

Танып белү	Аралашу	Матур әдәбият уку
-транспорт төрләрен кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыктар тудыра торган әйберләрне белү; -предметның төсе, күләне, формасы,	- сөйләмдә төрле кушма жөмлеләр куллану, туры һәм кыёк сөйләмнән файдалану; - үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле	- әсәрнең жанрын билгели алу (әкият, хикәя, шигырь); - зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерү, рольләргә бүлеп

зурлыгы, авырлыгы, нинди материалдан эшлэнгән булуы турында сөйли алу, аларны төркемләү; - төрлө һөнәрләр (төзүчеләр, авыл эшчәннәре һ.б.) турында белү; - туган шәһәр (авылың), туган илң, аның башкаласы, юл йөрү кагыйдәләрен белү; - үз туганнары, үзе турында сөйли алу, өй адресын әйтү; - табигать күренешләрен күзәтеп, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтижә чыгара алу, кайбер закончалыкларны белү.	рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзү; - әкиятләрнең ахырын тәмамлау, зур булмаган әдәби әсәрләрнең эчтәлеген сөйләгәндә интонацияләрдән дәрәс файдалану; - сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллану; - мәгънәдәш сүзләр һәм капма-каршы сүзләр куллану; - аралашуда актив булу, теләп катнашу.	шигырьләрен сөйләү; - яраткан язучыларны атый белү; - укыту методик комплектында күрсәтелгән 2-3 шигырьне сөйләү, табышмак, мәкальләрен искә төшереп әйтү; - әдәби персонажның кылган гамәлләре турындагы фикерләрен башкаларга сөйләү; - үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйли белү.
--	--	---

Балаларның белем дәрәжәләре үсешкә күрсәткече

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, табышмак)	Нәтижә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләргә гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзгәртеп алу турында сөйләү	“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәжә
4.	Дамир									
5.	Алсу									
6.	...									
Нәтижәләрен бәяләү										
Югары дәрәжә 17-21 балл		Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.								
Уртача дәрәжә		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.								

12-16 балл	
Уртачадан түбән дәрәжә 1-11 балл	Аңлый, русча җавап бирә.

Танып белү

Югары дәрәжә (3 балл). Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләргә танып һәм әйтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, күләме, формасы, зурлыгы, авырлыгы, нинди материалдан булуы) турында сөйли , аларны төркемгә белә. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында белә. Юл йөрү кагыйдәләрен дөрес әйтә. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында сөйли, адресын әйтә. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны белә, алар арасындагы бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара.

Уртача дәрәжә (2 балл). Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләргә атаганда хата җибәрә, ләкин үзлектән төзәтә. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, формасы, күләме, нинди материалдан булуы) турында тулысынча сөйләми, исенә төшергәч, өстәп сөйли белә, төркемгә ала. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында мәгълүматны тулысынча биреп бетерә алмый. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә. Үз туганнары, үзе турында аз сөйли, сораулар биргәч, үзлектән тулыландыра. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлатканда, үзара бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгарганда кыенлыklar кичерә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләргә атаганда хата җибәрә.. Предмет һәм аның үзенчәлекләре (төсе, күләме, формасы, зурлыгы, авырлыгы, нинди материалдан булуы) турында тәрбияче ярдәменнән башка сөйли белми , төркемгә алмый. Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында мәгълүматы юк. Туган иле, шәһәр (авылы), Россиянең, Татарстанның башкаласы турында әйтә белми. Үз туганнары, үзе турында тәрбияче ярдәмендә сөйли. Адресын белми. Табигатьтәге кайбер закончалыкларны аңлата, үзара бәйләнешләр турында нәтиҗә чыгара алмый.

Аралашу

Югары дәрәжә (3 балл). Сөйләмдә төрле кушма жөмлеләр куллана белә, туры һәм кыска сөйләмнән файдалана. Үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзи.

Әдәби әсәрләрнең әчтәлеген сөйләгәндә , ижади хикәяләр төзегәндә интонациялардан дәрәс файдалана. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллана белә. Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтә белә. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда теләп катнаша. Үстерешле аралашуда катнашу дәрәжәсе камил.

Уртача дәрәжә (2 балл). Сөйләмдә төрле кушма жөмләр кулланганда хаталар жибәрә, үзлектән төзәтә белә. Үз тәҗрибәсеннән чыгып, әчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә, бик мөстәкыйль түгел. Әдәби әсәрләрнең әчтәлеген тулы бирми , ижади хикәяләр төзегәндә ижади түгел. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләрне аз куллана . Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйткәндә хаталар жибәрә. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда катнаша, үстерешле аралашуда катнашуы камил дәрәжәдә түгел.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала сөйләмдә гади жөмләр куллана, үз тәҗрибәсеннән чыгып, начар сөйли, әчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә. Әдәби әсәрләрнең әчтәлеген план буенча сөйли белми, ижади хикәяләрнең әчтәлеге гади, интонациялардан файдаланмый. Сөйләмдә, башкалар белән аралашканда ягымлы сүзләрне аз куллана . Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтми. Тәрбияче һәм балалар белән аралашуда сирәк катнаша, үстерешле аралашуда катнашуы юк дәрәжәдә.

Матур әдәбият уку

Югары дәрәжә (3 балл). Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аера ала. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда актив катнаша, тиз истә калдырып, яттан сөйли. Язучыларны таний һәм атый белә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сөйләмдә мөстәкыйль куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә дәрәс бәя бирә. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйләп бирә ала.

Уртача дәрәжә (2 балл). Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аераганда ялгышлыklar жибәрә, ләкин тәрбияче ярдәмендә үзлектән төзәтә ала. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда активлык күрсәтми, ләкин катнаша. Язучыларны таний, әсәрләрен әйтүдә кыенлыklar кичерә. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны сирәк куллана. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя биргәндә, хаталар жибәрә. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга тулы итеп сөйләми.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Әсәрнең жанрын (әкият, хикәя) аера алмый. Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда катнашырга теләге юк. Язучыларны таниймый, әсәрләрен әйтә алмый. Шигырьләрне, мәкальләрне, санамышларны кулланмый. Әдәби персонажларның кылган гамәлләренә бәя бирә белми. Үзенең яраткан китабы турында башкаларга сөйли белми.

“Туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү” буенча баланың персональ картасы

Баланың исеме фамилиясе	Баланың сүзлек	Сөйләмнең грамматик	Сөйләмнең аваз	Бәйләнешле сөйләм	Гомуми үсеш	Индивидуаль эш өчен тәкъдимнәр
----------------------------	-------------------	------------------------	-------------------	----------------------	----------------	-----------------------------------

	запасы	ягы	культурасы		дәрәжәсе	

**Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәжәсен билгеләү
(мәктәпкә әзерлек төркеме)**

Ел ахырында үзләштерелергә тиешле белем һәм күнекмәләр

Танып белү	Аралашу	Матур әдәбият уку
- сәламәт яшәү рәвеше, дәрәс туклану турында күзаллау; - экологик бәйләнешләренә аңлата алу, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысын белү; - табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүматлы булу; - предметларны үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары буенча аерып ала һәм төркемдә белү; - үзе, әти-әнисе турында сөйли белү (фамилиясен, исемн, әтисенә исемн, адресын, телефон номерын әйтә алу), өлкәннәр хезмәте, аларның эшлекле сыйфатлары турында мәгълүматлы булу.	- күмәк сөйләмдә катнашу (сораулар бирә, сорауларга тулы җавап кайтара, вакыйгалар, фактлар, күренешләр турында эзлекле, мәгънәле һәм аңлаешлы итеп сөйли); - сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча аңлап, төгәл куллану; - сүзләренә контексттагы мәгънәсенә туры китереп сөйли белү күнекмәләре булу; - предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча, үз тәҗрибәсеннән чыгып, ижади хикәяләр төзи белү; - тәрбияче һәм яшәтешләре белән әдәпле итеп сөйләшә белү.	- әсәрнең жанрын билгели алу (әкият, хикәя, шигырь); - китап геройларының хәленә керә белү, кылган гамәлләренә дәрәс бәя бирү, үз мөнәсәбәтен белдерү; - шигырьләренә, сәхнәләштергән әсәрләренә сәнгатьле итеп сөйләү, эчтәлегә буенча сорауларга җавап бирә белү; - иллюстрацияләр, рәсемнәргә карап, өйрәнгән матур әдәбият әсәрләрен тану; - китаплардан яңа белемнәр алу мөмкинлеген аңлау.

Балаларның белем дәрәжәләре үсешә күрсәткече

№	Баланың исеме,	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм	Фольклор (мәкаль,	Нәтиҗә
----------	-----------------------	--------------------	--------------------------	--------------------------	---------------

	фамилиясе	Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзең турында сөйләү	“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)	табышмак)		
									Баллар	Дәрәжә
1	Дамир									
2	Алсу									
3	...									
Нәтижэләрне бәяләү										
Югары дәрәжә 17-21 балл			Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.							
Уртача дәрәжә 12-16 балл			Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.							
Уртачадан түбән дәрәжә 1-11 балл			Аңлый, русча җавап бирә.							

Танып белү

Югары дәрәжә (3 балл). Бала сәламәт яшәү рәвеше, дәрәҗә туклану турында күзаллы. Экологик бәйләнешләрне аңлата ала, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысын белә. Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмат бирә ала. Предметларның үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары турында сөйли, аларны төркемләп белә. Үзе, әти-әнисе турында сөйли белә (фамилиясен, исемн, әтисенен исемн, адресын, телефон номерын әйтә ала), өлкәннәр хезмәте, аларның эшлекле сыйфатлары турында мәгълүматы бар.

Уртача дәрәжә (2 балл). Сәламәт яшәү рәвеше, дәрәҗә туклану турында баланың күзаллавы житәрлек дәрәжәдә түгел. Экологик бәйләнешләрне күрүдә авырыксына, тәрбияче яки балалар ярдәмдә үзе җавап бирә. Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүматы бар, дәрәҗә итеп тәрбияче ярдәмдә аңлата. Предметларның үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары турында сөйләгәндә хаталар жибәрә, төркемләгәндә хаталар жибәрсә, үзлектән төзәтә белә. Үзе (фамилиясе, исеме, әтисенен исеме, адресы, телефон номеры, әти-әнисе) турында мәгълүматы тулы түгел.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Сәламәт яшәү рәвеше, дәрәҗә туклану турында бала күзалламый. Экологик бәйләнешләрне, кешенең табигать белән бәйләнеше, үзара йогынтысы турында әйтә белми. Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүматы бирә алмый. Предметларның үзләренә генә хас билгеләре, үзенчәлекле сыйфатлары

турында сөйли, эмма аларны төркемлэми. Үзе (фамилиясе, исеме, этисенең исеме, адресы, телефон номеры, эти-энисе) турында мәгълүматы аз.

Аралашу

Югары дәрәжә (3 балл). Бала күмәк сөйләмдә катнаша (сораулар бирә, сорауларга тулы җавап кайтара, вакыйгалар, фактлар, күренешләр турында эзлекле, мәгънәле һәм аңлаешлы итеп сөйли). Сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча аңлап, төгәл куллана ала. Сүзләрне контексттагы мәгънәсенә туры китереп сөйли белә. Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча, үз тәҗрибәсеннән чыгып, үзлектән ижади хикәяләр төзи белә. Тәрбияче һәм яшътәшләре белән эдәпле итеп сөйләшә белә. Бәйләнешле сөйләме чиста, грамматик яктан дөрес.

Уртача дәрәжә (2 балл). Бала күмәк сөйләмдә катнаша (сорауларны аз бирә, сорауларга җавап кайтара, вакыйгалар, фактлар, күренешләр турында эзлекле сөйләгәндә хаталар җибәрә, ләкин үзлектән төзәтә). Сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча кулланганда хаталар җибәрә. Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча, үз тәҗрибәсеннән чыгып ижади хикәяләр төзегәндә, хаталар җибәрә, тәрбияче ярдәмендә үзлектән төзәтә ала. Тәрбияче һәм яшътәшләре белән эдәпле итеп сөйләшә белә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала күмәк сөйләмдә катнашмый (сораулар бирә, сорауларга тулы җавап кайтара алмый, вакыйгалар, фактлар, күренешләр турында эзлекле сөйләгәндә хаталар җибәрә, үзлектән төзәтә белми). Сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен мәгънәсе буенча кулланганда хаталар җибәрә. Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча, үз тәҗрибәсеннән чыгып, үзлектән ижади хикәяләр төземи.

Матур әдәбият уку

Югары дәрәжә (3 балл). Әсәрнең жанрын билгели ала (әкият, хикәя, шигырь). Китап геройларының хәленә керә белә, кылган гамәлләренә дөрес бәя бирә, үз мөнәсәбәтен белдерә. Шигырьләрен, сәхнәләштергән әсәрләрен сәнгатьле итеп сөйли, эчтәлегә буенча сорауларга җавап бирә белә. Иллюстрацияләр, рәсемнәргә карап, өйрәнгән матур әдәбият әсәрләрен таный. Китаплардан яңа белемнәр алу мөмкинлеген аңлай.

Уртача дәрәжә (2 балл). Әсәрнең жанрын билгеләүдә (әкият, хикәя, шигырь) хаталар җибәрә. Китап геройларының хәленә керә белә, кылган гамәлләренә дөрес бәя бирә, үз мөнәсәбәтен аңлата алмый. Шигырьләрен, сәхнәләштергән әсәрләрен сөйләгәндә сәнгатьлелек җитми. Эчтәлегә буенча сорауларга җавап биргәндә, хаталар җибәрә. Иллюстрацияләр, рәсемнәргә карап, өйрәнгән матур әдәбият әсәрләрен таныганда, хаталар җибәрә, күп очракта үзлектән төзәтми. Китаплар белән кызыксына, мөстәкыйльлеге чамалы.

Уртачадан түбән дәрәжә (1 балл). Бала әсәрнең жанрын (әкият, хикәя, шигырь) тәрбияче ярдәменнән башка билгели алмый. Китап геройларының хәленә керә белми, кылган гамәлләренә дөрес бәя бирә алмый, үз мөнәсәбәтен дөрес аңлата алмый. Шигырьләрен тиз истә калдырмый, сәхнәләштергән әсәрләрен сөйләгәндә, сәнгатьлелегә,

ижадилыгы юк. Эчтәлеге буенча сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә яки бирә алмый. Иллюстрацияләр, рәсемнәргә карап, өйрәнгән матур әдәбият әсәрләрен таныганда, күп хаталар җибәрә. Китаплар белән кызыксынмый.

“Туган телгә өйрәтү һәм сөйләм үстерү” буенча баланың персонал картасы

Баланың исеме фамилиясе	Баланың сүзлек запасы	Сөйләмнең грамматик ягы	Сөйләмнең аваз культурасы	Бәйләнешле сөйләм	Гомуми үсеш дәрәжәсе	Индивидуаль эш өчен тәкъдимнәр

II. Эчтәлекле бүлек

Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)

1.Социаль-коммуникатив үсеш. Балаларның Татарстан Республикасы, анда яшәүче халыклар, аларның хезмәте һәм профессиональләре, туган як табигате турында белемнәрен уен эшчәнлегенә вакытында тирәнәйтү. Балаларда патриотизм хисләре; үзен туган шәһәр (авылы), республикасы, иленең гражданы итеп тану; шәһәр, республика, ил символикасына (флаг, герб, гимн) хөрмәт белән карауны һәм горурлану хисе тәрбияләү. Иجتимагый чыгышы, расасы, теле, дине, җенесе һәм яшенә карамыйча, янәшәдә яшәүчеләргә (балаларга, өлкәннәргә) уңай мөнәсәбәт, түземлек (толерантлык); башка кешеләрнең хисләре, фикерләре, теләкләренә, карашларына хөрмәт тәрбияләү, үзенең башкалар фикере белән риза булмавын дәлилли яисә үз позициясен яклай белергә өйрәтү. Башка ил, этнос халыклары белән позитив аралашуның, хезмәттәшлек итүнең мәгънәсен аңлату. Якындагы социумда үз урыны, теге яки бу төркемдәге кешеләргә нинди мөнәсәбәттә булуы (балалар бакчасындагы төркем яисә бию түгәрәге әгъзасы, спорт мәктәбе укучысы, булчак гимназист һ. б.) турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә тарихына (карт бабай, бабай, карт әби, әби) карата кызыксыну тәрбияләү. Гаилә белән горурлану хисләре, гаилә әгъзаларының уңышларына сөенү, бүләкләрен игътибарсыз калдырмау күнекмәләре тәрбияләү. Идел бие халыкларының әдәби әсәрләре, нәфис һәм мультипликацион фильмнары, әйләнә-тирәдәге тормыш турындагы күзаллауларын сюжетлы-роль һәм режиссёрлык уеннарында ижади куллануларына булышлык итү. Балаларның сәхнәләштерү һәм кую өчен Идел бие халыкларының әкиятләрен, шигърьләрен, җырларын, биюләрен мөстәкыйль сайлап алуларын хуплау; куелчак спектакльгә кирәкле атрибутлар һәм декорацияләр эшләргә, үзара вазифаларны билгеләргә һәм рольләр бүлешергә булышу. Театральләшкән эшчәнлектә театрның төрле төрләрен (бибабо, бармак, курчак, рәсемнәр һ. б. театрлар) куллану. Сәхнә сәнгате карата кызыксыну үстерү. Коллективта сүзле уеннар уйнарга омтылышларын хуплау. Идел бие халыклары уеннарын уйнау тәҗрибәсен баеп.

2.Танып-белү үсеше. Туган як тарихы, мәдәнияте, сынлы сәнгать, туган якның табигате белән таныштыру исәбенә балаларның күзаллауларын киңәйтү. Туган як табигате, климаты, кешеләренә тормышы белән таныштыруны давам

итү. Үз шәһәренәң (авылының) истәлекле урыннары, халык һөнәрләре, милли кухня, Татарстан Республикасы халыкларының тел културасы белән таныштыру. Картада туган шәһәрәң, республикасын, башкаланы, Татарстандагы эре шәһәрләренә (Әлмәт, Яр Чаллы, Түбән Кама, Бөгелмә, Яшел Үзән һ. б. ны) күрсәтә һәм атый белергә өйрәтү. Борынгы шәһәрләр (Биләр, Болгар), аларның тарихы, културасы, көнкүреш белән таныштыру. Авыл һәм шәһәр кешеләренәң көнкүрешен чагыштырырга өйрәтү. Татар һәм рус халкының яши торган өе, йорт кирәк-яраклары, өс киёмнәре үзгәрешләренә игътибар итү. Туган шәһәрәңдә бара торган позитив үзгәрешләренә (балалар бакчалары, спорт комплекслары, театрлар һ. б. төзелү) күрә белергә өйрәтү. Казанның эре промышленность һәм сәүдә үзгәреш булуы, татар халкының элек-электән игенчелек, терлекчелек, күн эшкәртү, сәүдә белән шөгыльләнүе турында балаларга сөйләү. Туган шәһәрәң, башка шәһәрләренәң символикасын өйрәнүгә дәвам итү, үз халкының бер өлеше булуын аңлай белергә ярдәм итү. Милли һәм дөнья култураларының үткәннә һәм бүгенгә сенә балаларны якынайту. Музыка һәм театр сәнгатенәң күренекле шәхесләре, аларның тормыш һәм иҗат юллары белән таныштыру (композиторлар: С. Садыкова, С. Сәйдәшев, Ф. Яруллин һ. б., җырчылар: Ф. Шаляпин, И. Шакиров, Р. Ибраһимов һ. б., театр режиссёрлары: М. Сәлимжанов, К. Тинчурин һ. б., В. Качалов, Г. Камал исемдәге театр актёрлары һ. б.). Аларның тормышларына һәм эшчәнлекләренә кызыксыну уяту. Күренекле фән эшлеклеләренәң тормышы һәм эшчәнлекләре белән таныштыру (Н. И. Лобачевский, К. Ф. Фукс, И. М. Симонов, Н. Н. Зинин, А. М. Бутлеров, А. Е. Арбузов һ. б.). Балаларның танып белүгә карата кызыксынуларын канәгатьләндерү, Казан (Идел буе) федераль университеты укытучылары һәм аны тәмамлаучылар турында мәгълүмат бирү. Милләтсез каһарманнарының Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклары турында сөйләү (М. Жәлил, Г. Гафиятуллин, М. П. Девятаев, П. М. Гаврилов, Н. Г. Столяров һ. б.). Әти-әниләренә балаларга әби һәм бабаларының сугышта алган бүләкләре турында сөйләргә җәлеп итү. Ватанны саклаучыларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү (һәйкәлләр,obeliskларга чәчәкләр кую һ. б.). Табигатьне саклау буенча балаларның белемнәрен тирәнәйтү. Туган якның тере һәм тере булмаган табигатенә сакчыл караш тәрбияләү, табигатькә катнашуыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтиҗәләренә алдан күрә белергә өйрәтү, табигатьнең ресурсларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, аны рациональ файдалану күнекмәләре формалаштыру. Үсемлек һәм җиләкләренә җыю кагыйдәләре белән таныштыру. Дәүләт тыюлыклары, анда яшәүче тереклек ияләре, Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән үсемлек (флора) һәм хайваннар (фауна) төрләре белән таныштыруны дәвам итү. Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясында сирәк очрый торган төрләргә сакчыл караш кирәклеген балаларның аңнарына җиткерү. Татарстанның елга, күлләрендә яшәүче тереклек ияләре белән таныштыру. Кеше тормышында чышмә, елгаларның тоткан урыны, әһәмияте турында сөйләү. Республика сулыкларын чиста тотарга теләк уяту. Туган як табигатенәң матурлыгына, андагы форма, ис, төс муллыгына игътибар итү. Табигатьтәге үзгәрешләренә күрә белергә өйрәтү.

3.Сөйләм үсеше. Балаларны матур әдәбият әсәрләре, халык әкиятләре, фольклоры белән таныштыру. Татар теленә карата тотрыклы кызыксыну үстерү. Мәгълүмати аралашу технологияләре, аудио- һәм видеоязмалар, уку-укыту методик комплектлары ярдәмендә предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләренә актив кулланышка кертү, гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре

байлыгы булдыру. Балаларның сүз байлыгын арттыру. Төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау жөмлөләр төзү күнекмәләрен ныгыту. Үзе турында, бер кеше гамәлләрен сурәтләгән ситуатив картиналар сериясе буенча, сюжетлы рәсемнәр, үз күзәтүләреннән чыгып, зур булмаган (3–5 жөмлөле) хикәяләр төзи

белергә өйрәтү. Балаларның төрле эшчәнлек вакытында татар халык фольклор әсәрләрен, еш кулланыла торган сүзләр һәм әйтемләрне файдалануга омтылышларын хуплау. Татар телендә сөйләүче әңгәмәдәшенең сөйләмен тыңлый белүне формалаштыру, нәрсә турында сөйләгәннен аңларга тырышу, телне аз белүенә карамастан, аның белән әңгәмәгә кереп, аралашырга омтылышын хуплау.

Балаларны татар телен киләчәктә (башлангыч мәктәптә) тагын да аңлабрак, төшенеп өйрәнергә әзерләү.

4.Нәфис сәнгать үсеше. Балаларны татар халкының сәнгате (музыка, бию, рәсем сәнгате, матур әдәбият әсәрләре), анда яшәүче атаклы кешеләр белән таныштырып, аларда әхлакый-патриотик хисләр тәрбияләү. Милләтебезнең дини йолалары, халык авыз ижаты, сынлы сәнгате һәм архитектурасы, музыка сәнгате белән таныштыру балаларда Туган илне ярату хисе тәрбияләргә булыша. Милли орнамент элементлары белән таныштыруны дәвам итү. Балалар белән «яшәү агачы» образын карау. Балаларның игътибарын композициянең үзенчәлегенә (симметриясез), шул ук вакытта төрле төсләр файдаланылган чәчәк бәйләменә юнәлдерү. Төрле материаллар кулланырга, реаль һәм әкияти образларны (Идел бие халыклары әкиятләрендәге геройларны да кертеп) сурәтләүнең төрле ысулларын берләштерергә мөмкинлекләр бирү. Республика тормышында булган истәлекле вакыйгаларны рәсемнәрдә чагылдыра белүләрен хуплау. Балаларның эшләрен бергәләп карау, нәрсә ясаганнары турында сөйли белергә өйрәтү. Балаларга эшләренен тематикасын киңәйтүгә булышлык итү. Актүбә һәм Шәмәрдән уенчыкларын натурадан карап әвәли һәм аларның характерлы үзенчәлекләрен бирә белергә өйрәтү. Ике-өч фигурадан торган скульптура төркемләрне катлаулы булмаган сюжетларга («Сабантуйда», «Чәй эчкәндә», «Ат чабышлары» һ. б.га) берләштерү. Идел бие халыкларының әдәби әсәрләре геройларын күзаллау юлы белән әвәли белү күнекмәләрен формалаштыру. Туган шәһәре (авылы) тормышындагы вакыйгаларны чагылдыручы сюжетларны мөстәкыйль сайлай белүләрен активлаштыру. Башка белем бирү өлкәләренен эчтәлегенә белән яраклаштырып, балалар эшләренен тематикасын киңәйтү. Балаларны Г. Тукай әсәрләре һәм аның ижатын чагылдыручы сәнгать төрләре (Ф. Яруллинның «Шүрәле», Ә. Бәшировның «Су анасы» балетлары, Н. Жигановның «Кырлай» симфониясе, Б. Урманче, И. Казаков, Б. Әлменов, Ф. Әминов һ. б. ның сынлы һәм рәсем сәнгатьләре әсәрләре) белән таныштыруны дәвам итү. Сәнгатькә карата уңай караш

формалаштыру. «Казан» милли-мәдәни үзәгенәң милли-мәдәният музееңда булу, анда борынгыдан сакланып калган өй кирәк-яраклары: көмеш поднослар, савыт-саба, бизәк төшерелгән бакыр кувшиннар, комганнар, йорт хайваннары фигуралары формасындагы бронза йозаклар; жәмәгәт биналарының интерьерларын һәм экстерьерларын бизәүче декоратив композицияләр белән таныштыру. Борынгы бизәнү әйберләрен: йөзекләр, алкалар, беләзекләр, чулпылар, яка чылбырлары, хәситәләр һ. б.ны карау. Хәзергә заман рәссам-ювелирларның (И. Фазылжанов, С. В. Ковалевская, В. О. Ковалевский һ. б.ның) ижатлары белән таныштыру. Балаларның игътибарын бизәнү әйберләренәң милли үзенчәлекләренә юнәлдәрү. Татар халкының үзенчәлекле сәнгати һөнәре булган укабелән чигү турында сөйләү. Чигелгән түбәтәйләр, хатынкызының бәрхет аяк киеме, күкрәкчәләр, калфаклар һ. б.ны карау. Бигрәк тә популяр булган композицияләргә – «алтын каурый», чәчәк бәйләмә, кошлар, бодай башагы, йолдызлар һәм ярымай мотивларына һ. б.га игътибар итү. Туган шәһәр (авыл) архитектурасы – мәчет һәм храм архитектуралары (Кол Шәриф мәчете, Раифадагы Богородицкий ир-атлар монастыре) белән таныштыру эшен дәвам итү.

Балаларны татар халкының музыка культурасына якынайту. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлау. Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең Дәүләт гимннары белән таныштыру. Горурлык хисләре тәрбияләү.

5.Физик үсеш. Татар халык хәрәкәтле уеннарын, физминуткалар кулланып балаларның хәрәкәт активлыгын үстерү, татар халык бәйрәмнәре, халык уеннары аша балаларның физик үсешен камилләштерү. Чәй янына бирелә торган милли камыр ризыклары: гөбәдия (дөгә, йөзем һәм йомырка белән), кабартма, бавырсақ, талкыш-кәләвә, чәкчәк, кош теле белән таныштыру. Балаларга республикадан читтә дә танылган дәвалану-ял итү урыннары һәм санаторийлар («Васильево», «Сосновый бор» («Нарат урманы»), «Крутушка», «Бакирово», «Санта» һ. б.) белән танышу мөмкинлегә бирү. Хәрәкәтле халык уеннарын үзгәртеп төрлөндерү кү-некмәләре бирү. Милли уен-ярышларда («Таяк тартыш», «Аркан тартыш», «Капчык белән сугыш» һ. б.да) катнашасы килү теләгә уяту. Кеше тормышында спортның әһәмияте турында күзаллау формалаштыру. Милли спорт төре – көрәш белән таныштыру. Спорт өлкәсендәгә билгеле уңыш-казанышлар белән таныштыру. Идел бие халыкларының төрле эчтәлекле уеннарын мөстәкыйль эшчәнлек вакытларында файдалана белү күнекмәләрен ныгыту. Хәрәкәтле уеннарда балаларда көч, житезлек, кыюлык, тәвәккәллек, түземлек кебек сыйфатлар тәрбияләү. Уен нәтижәсен гадел бәяли белүләрен хуплау. Халык уеннары белән кызыксынуларын үстерү.

Программаны тормышка ашыруда

төрле технологияләр, формалар, алымнар, методлар һәм чаралар

Татар һәм ана телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар:

- 1.Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
- 2.Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).

- 3.Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегә өчен материаллар.
- 4.Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
- 5.Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
- 6.Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары:

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

- 1.Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
- 2.Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
- 3.Сюжетлы-рольле уеннар;
- 4.Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
- 5.Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (эти-әниләргә, башка төркем балаларына).
- 6.Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
- 7.Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
- 8.Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү.
- 9.Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
- 10.Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү.
- 11.Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
- 12.Интерактив уеннар.

Аудиоязмалар:

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска җырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытларында куллану өчен кулай. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим түгел.

Яңа сүзләр өйрәтү технологиясе:

Балаларны татар телендә сөйләшәргә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана. Яңа сүзләр үзләштерү процессында махсус сайлап алынган күнегүләр төп чара булып тора. Юнәлеше һәм характеры ягыннан лексик күнегүләргә икегә бүлеп карыйлар: эзерлек күнегүләре һәм сөйләм күнегүләре. **Эзерлек күнегүләре** балаларны яңа сүзләргә файдаланып сөйләргә эзерли. Бу күнегүләр лексик берәмлекләргә хәтердә калдырырга ярдәм итәләр. **Сөйләм күнегүләре** лексик күнегүләргә бер төре буларак, үзләштерелгән лексик

берәмлекләр жирлегендә ситуацияләргә бәйле сөйләм эшчәнлеген барлыкка китерәләр. Яңа сүз өйрәтү төп методик алымнарның берсе булып тора:

- яңа сүз тәрбияче тарафыннан ачык, төгәл итеп күрсәтмә рәсем ярдәмендә әйтелә;-аудиоязмадан тыңлатыла, кабатлатыла;
- ишеткән сүзгә бала рәсемнән табып күрсәтә һәм әйтә;
- сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәржемәсе бирелә;
- төрлө эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә;
- уеннар кулланып (“Ватик телефон”, “Кайтаваз”...) ныгытыла;
- яңа сүз, таныш булган сүзләр белән грамматик конструкцияләрдә ныгытыла, мәсәлән: зур туп, чиста туп;
- аралашуда кулланыла (бала өйрәнгән яңа сүзләрне, конструкцияләрне бары аралашуда аңлап куллана);
- бала теге яки бу сүзгә аның төгәл мәгънәсен аңлап үзләштереп калсын өчен телдән инкарь итү яисә раслау күнегүләре үткәргә мөмкин;
- өйрәнелгән сүзләрне хәтердә калдыру максатыннан төрлө уеннар оештырырга була: “Исемнә әйтсәң бирәм”, “Мин күрсәтәм, син әйт”, “Сорап ал”, “Серле кәрзин” һ.б.

Баланың сөйләмен оештыру өчен исемнәң алмашлык (мин, син, бу), сан (1 дән 10 га), сыйфат (тәм, күләм, төс, эчке сыйфатлар) һәм фигыль белән бәйләү грамматик конструкцияләре кулланыла. Фигыль белән таныштыру боерык фигыльләрдән башлана (бар, сикер, аша һ.б.). Уртанчылар төркемендә балаларга боерык фигыльләрне аңлап үтәүләрен тәлап ителә. Зурлар төркемендә балалар кайбер боерыкларны үзләре бирә (сикер, аша, уйна) һәм аңлап үтиләр. Мәктәпкә эзәрлек төркемнәрендә балалар үзлектән Нишли? Син нишлисәң? сорауларын бирәләр һәм аңлап җавап кайтаралар.

Диалогик сөйләм:

Программаның төп асылы булып аралашуга чыгу тора. Аралашуга чыгу өчен диалогик сөйләмнәң әһәмияте бик зур. Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә гадидән катлаулыга дигән дидактик принципка таянып эшләү кулай. Диалогик сөйләмдә иң отышлы алым – сорау-җавап рәвешендә (сорау-информация алу берәмлеге) һәм теләк белдерә торган: теләк, үтенү, тәкъдим итү, ризасызлык төсмере булырга мөмкин. Еш кына сораудан соң, әңгәмәдәшнәң җавап репликасы килә, раслау яисә инкарь рәвешендә булырга мөмкин. Реплика-җавап сорау рәвешендә дә булырга мөмкин: *Нинди әти?* Бу вакытта әңгәмәдәшнәң җавабы тулы да, ким дә булырга мөмкин: *Матур әти*; яисә: *Матур*.

Мәктәпкәчә яшәтгә балаларга ситуатив - тематик принцип нигезендә, диалогик сөйләмне үстерү буенча түбәндәге типтагы күнегүләр тәкъдим итәргә мөмкин:

- уен ситуацияләрендә катнашу;
- тәкъдим ителгән үрнәк буенча кечкенә диалоглар төзү;
- тематик диалоглар төзү;

- сәхнәләштерүдә катнашу;
- рольләргә бүлеп сөйләү.

Диалоглар белән эшләү коммуникатив юнәлештә алып барылырга тиеш. Тәрбияче аларның балалар сөйләменә керерлек кирәкле формаларын эшләргә һәм төрле шартларда куллану мөмкинлеген исәпкә алырга тиеш. Тәрбияче, сөйләмгә эмоциональ бизәлеш өстәү өчен, төрле формаларны кулланырга; эш эчтәлегенә туры килә торган интонация, ишарәләр, мимикалардан файдаланырга һ.б. өйрәтергә тиеш. Шулай ук вакытта, диалогны сорау бирү һәм аңа җавап алу дип кенә уйларга ярамай. Балаларны диалогик сөйләмгә хас булган башка (сорау һәм җаваплардан тыш) ситуацияләр, репликалар, көндәлек аралашу формаларына да өйрәтергә кирәк.

Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар тора.

Эш дәфтәрләре:

Эш дәфтәрләре эшчәнлектә өйрәнелгән материалны ныгытуны күздә тотып төзелгән. Дәфтәрләр белән эшләгәндә балалар кабатлылар, бер-берсенә сораулар бирәләр, тәрбияче белән аралашалар. Балалар үзләренә эш дәфтәрләрен өйгә алып кайтып өйрәнелгән материалны кабатлы ала. Бу дәфтәрләр белән эти-әңгәмәләр дә, төркем тәрбиячеләре дә эшли ала, чөнки биремнәр рус телендә язылган. Дәфтәрдәге эшнә нәтиҗәсе уртанчылар төркемендә сүзгә ишетеп, аңлап, предметларны табып, парлаштырып, чагыштырып, аларның сыйфатын, санын билгеләүгә китерсә, зурлар төркемендә балаларны үзара аралашуга этәрә һәм бу мәктәпкә эзәрлек төркемнәрендә давам итә. Иң катлаулы биремнәр мәктәпкә эзәрлек төркемгә өчен төзелгән. Бу төркемдә хәрәкәтне белдерүче сүзләр, яки фигуралар күп кулланыла. Балаларны ситуацияләргә куеп, сораулар биреп диалогка этәрәбез. Берүк вакытта, фигуралар боерык формада (утыр, уйна һ.б.), 2-нче зат алмашлыгына тәңгәл формада (яки утыра, укый, шуа, ашый һ.б.), һәм дә инде үзе турында 1-нче зат алмашлыгын кулланып өйрәтелә (уйныйм, утырам, барам, эчәм һ.б.). Балалар бер-берсенә, өлкәннәргә сораулар бирергә өйрәнәләр: бу нәрсә, нишли, син нишлисең, нәрсә кирәк, нинди һ.б. Жөмлеләр төзү баланың уйлавын таләп итә, чөнки алар 3-4 сүздән торалар. Мәсәлән: Аю караватта йоклай. Куян чана шуа. Песи бит юа һ.б.. Мәктәпкә эзәрлек төркемендә өченчә бирем җыр формасында бирелә. Бу биремнәргә интерактив такта һәм экраннарда эшләп була.

Анимацион сюжетлар:

Анимацион сюжетлар балаларның белгән сүз байлыгына, яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелгән. Сюжетны караганнан соң, балалар белән әңгәмәләр үткәрелә, алда өйрәнелгән уен ситуацияләрен кабатларга тәкъдим ителә.

Төрле эшчәнлекләрдә белем бирү формалары

- 1. Хәрәкәт:** -уен; -хәрәкәт элементларын кулланып әңгәмә үткөрү; -физминуткалар.
- 2. Уен:** -күзәтү;-уку; -уен;-әңгәмә; -күмәк уен (тәрбияче; балалар белән); -сюжетлы-роль уен; -кагыйдә уен; - экскурсия.
- 3. Хезмәт:** -күмәк эшчәнлек;-әңгәмә;-карау;-уен.

- 4. Танып- белү:** -күзәтү;-сюжетлы-рольле уен; -хикәя;-үстерүле уен; -әңгәмә; -ситуатив сөйләшү; -уку.
- 5. Аралашу:** -уку;-хикәя; -әңгәмә;-өстәл театры;-балалар белән аралашу;-шигырь ятлау; -уен (дидактик, театральләштерелгән, режиссер);-табышмакларга жавап табу; -текстлы хәрәкәтле уен;-тәрбияче белән аралашу.
- 6. Матур әдәбият, фольклорны кабул итү:**-уку;-әңгәмә;-хикәя;-уен; -викторина;-инсценирование
- 7. Рәсем:** -карау; -уен;-бизәү;-күргәзмәләр;-ясау.
- 8. Музыка:** -музыка тыңлау; -жырлы-биюле уен; -жырлау.
- 9. Төзү:** -уен; -күзәтү; -карау.

Балалар белән эш Сентябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	Зурлар һәм мәктәпкә эзерлек төркемнәрендә программа материалларын үзләштерү дәрәжәсен тикшерү (мониторинг үткәрү)	Зурлар Мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	Сәләтле балалар белән төрле бәйгеләргә һәм бәйрәмнәргә жырлар- шигырьләр өйрәнү, катнашу.	Уртанчылар, Зурлар, Мәктәпкә эзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүсә башка милләт халыкларының милли йолалары, гореф гадәтләре белән таныштыру. Бәйрәмнәр, кичәләр, төрле чаралар оештыру.	Барлык төркем балалары белән, ел әйләнәсендә.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Төркемгә яңа килгән балалар белән эш.	Барлык төркемнәрдә.	Татар теле тәрбиячесе

Октябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1.	“Алтын көз”.Балалар белән көз турында шигырьләр өйрәнү.	Уртанчылар, Зурлар,Мәктәпкә эзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Бакчабызда көз бәйрәме” кичәсенә жырлы- биюле түгәрәк уены эзерләү.	Икенче кечкенәләр,	Татар теле тәрбиячесе
3.	А.Алиш әкиятләре: “Мин әкият яратам”(мультфильмнар карау, балалар рәсемнәре)	Уртанчылар,Зурлар, Мәктәпкә эзерлек.	Татар теле тәрбиячесе

Ноябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1.	Төркемнәрдә: “Көзгә байлык”дигән конкурста катнашу.	Зурлар,	Татар теле тәрбиячесе

		Мәктәпкә әзерлек.	
2.	“Шалкан әкиятә” өстәл театры уйнау балалар белән.	Икенче кечкенәләр, уртанчылар	Татар теле тәрбиячесе

Декабрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1.	“Без бергә” дигән тема астында, төркем балалары белән берлектә уеннар һәм бүләкләр. Уен “Бар матур бакча”	Зурлар.	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Серле урман”. Кыш, яңа ел темасына балалары белән шигырьләр- жырлар өйрәнү. “Чыршы бәйрәме”.	Уртанчылар, Зурлар. Мәктәпкә әзерлек, Икенче кечкенәләр.	Татар теле тәрбиячесе

Январь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“Кышкы уеннар” дигән тема астында саф һавада уеннар өйрәнү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
2.	Ярты уку елына, индивидуаль эш буенча диагностика үткәрү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Кышкы каникулда мин ничек ял иттем”- конкурс үткәрү, төркемнәрдә (рәсемнәр ясау)	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе

Февраль ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“Туган телем- ана теле”- (Бөтен дөнья тел көне) балалар белән бәйрәм әзерләү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
2.	Балаларны Муса Җәлил әсәрләре белән таныштыру. (мультфильмнар , әсәрләргә рәсемнәр карау)	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе

Март ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“8нче март- әни бәйрәме” нә шигырьләр, жырлар өйрәнү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нәүрүз”. Бәйрәмгә әзерлек эше.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Әкияттә кунакта”. Бөтен дөнья театр көнендә әкият уйнау.	Уртанчылар, Зурлар.	Татар теле тәрбиячесе

Апрель ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“Г.Тукай безнең йөрәкләрдә” дигән әдәби кичәгә әзерләнү.	Зурлар , Мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
2.	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруны давам итү (мультфильмнар , әсәрләргә рәсемнәр карау). Рәсемнәр конкурсы.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	Ел ахырына мониторинг үткәру.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
4.	“Ачык ишеклар” көне.	Барлык төркемнәрдә	Татар теле тәрбиячесе

Май ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	Төркемнәрдә Жинү бәйрәменә шигырьләр,жырлар өйрәнү, фильм карау.	мәктәпкә әзерлек, Зурлар.	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нинди татар мультфильмнары беләсез?”-зурлар төркемнәрендә уен ярыш үткәру.	Зурлар, Мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
3.	Мәктәпкә әзерлек төркемнәре белән чыгарылыш кичәсенә шигырьләр,жырлар өйрәнү.	Мәктәпкә әзерлек.	
4.	Балалар белән хәрәкәтле, түгәрәк уеннары өйрәнү. “Сабантуй”да катнашу.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе

Тәкъдим ителгән әдәбият исмлеге.

2-3 яштыгә балалар өчен.

Уку өчен.

Татар җырлар , юаткычлар . «Ладушки, ладушки», «Спи, малышка, засыпай...», «В лес по ягоды спешу», пер. Н. Ишмухаметова; «Большие ноги шли по дороге», пер. А. Аминова; «Позовём-ка...», «Расти, расти, подрастай», «Этот палец – дедушка...», пер. Р. Ахметова.

Әкиятләр. Татар халык әкиятләре. «Коза и волк», пер. Р. Кожевниковой; Р. Батулла. «Медвежонок Аппас», пер. Н. Краевой; Дж. Тарджеманов. «Добрый сон», пер. З. Халитовой.

Шигырьләр . Ш. Галиев. «Баю-баю», пер. Б. Сулимова; Р. Валеев. «Колыбельная», пер. М. Одинокковой; Ш. Галиев. «Дятел», пер. Р. Кожевниковой; Р. Курбан. «Спи, дочурка», «Корова», пер. С. Малышева; М. Джалиль. «Петух», пер. Ю. Лопатина; Г. Тукай. «Гали и коза», пер. В. Валеевой; Дж. Тарджеманов. «Дождик идет», пер. М. Ивенсен.

Музыкаль-ритмик хәрәкәтләр.

«Дружно шагаем», муз. и сл. Н. Бакиевой, З. Шайхутдиновой; «Гуляем и пляшем», муз. Р. Еникеевой; «Ай-да», муз. и сл. Г. Ильиной; «Птички летают», муз. М. Салихова; «Танец с куклой», муз. и сл. М. Андержановой; «Потанцуем вместе», муз. и сл. Л. Хисматуллиной; «Детский танец», муз. З. Гибадуллина; «Вот как мы умеем», татарская народная песня, обр. Р. Еникеевой; «Догони меня», муз. Ф. Шаймардановой, сл. К. Закировой; «Воробей», муз. Л. Хисматуллиной, сл. народные; «Цыплята», муз. Л. Батыр-Булгари, сл. М. Хусаина; «Хоровод», муз. Р. Салманова, сл. М. Бикбовой.

Бәйрәмнәр.

«Сабантуй».

3-4 яштыгә балалар өчен.

Уку өчен.

Жырлар, юаткычлар, такмаklar. «Соберу я ягоды...», пер. Э. Галеева, Я. Ханбекова; «Баю-баюшки...», пер. В. Тушиной; «Дождик, дождик, лей, лей...», «Словно дятел: цок-цок-цок...», пер. Н. Ишмухаметова; «Пальчик, пальчик, где ты был?», пер. Р. Ахмета.

Әкиятләр. Татар халык әкиятләре. «Коза и волк», пер. Р. Кожевниковой; «Медведь и дед», пер. Р. Ахметова.

Шигырьләр. А. Ерикеев. «Наступила осень...», пер. Л. Гинзбурга; М. Хусаин. «Баю-бай, дитя моё», пер. Г. Мачихиной; Ш. Галиев. «Ребенок и гусенок», пер. Э. Блиновой; Р. Валеева. «Новый год», пер. Е. Муравьева; Ф. Рахимголова. «Наша любимая мама», пер. Е. Муравьева; Р. Валеева. «Булат», пер. В. Валеевой; М. Файзуллина. «В лесу», пер. Н. Умерова; Х. Халиков. «Зилина кукла», пер. Р. Амета; А. Ерикеев. «Бабушка», пер. Л. Гинзбурга; Н. Арсланов. «Клубника», пер. Р. Ахмета; Р. Валеева. «Летнее утро», пер. С. Малышева; Р. Курбан. «Солнце», пер. С. Малышева; Р. Миннуллин. «Падает снег», пер. С. Малышева; Ш. Маннур. «Люблю», пер. Н. Ишмухаметова.

Әсәрләр. А. Алиш. «Два петуха», пер. А. Бендецкого; А. Гаффар. «Рыбка, которая не любила мыться».

Яттан ятлау өчен.

«Этот палец – дедушка...», пер. Р. Ахметова; Р. Миннуллин. «Падает снег», пер. С. Малышева; Ш. Маннур. «Люблю», пер. Н. Ишмухаметова.

4-5 яштыгә балалар өчен.

Уку өчен. *Татар халык авыз иҗаты. Жырлар, юаткычлар, мавыктыргычлар, такмаklar.* «Словно дятел: цок-цок-цок...», пер. Н. Ишмухаметова; «Ворона каркает...», пер. З. Нигматова; «Дождик, дождик, пуще...», пер. Н. Ишмухаметова; «Дочка, хватит мять подушки...», пер. Н. Ишмухаметова; «Палец, палец, где ты был?...», пер. Н. Ишмухаметова; «Я плясать большой мастак», пер. Р. Ягафарова, пересказ Л. Кузьмина.

Әкиятләр. «Лиса и Журавль», пер. Р. Кожевниковой; «Смышленная ворона», пер. Л. Замалетдинова; «Два лентяя», обраб. С. Гильмутдиновой.

Әдәби әкиятләр. Р. Батулла. «Подарок», пер. Э. Умерова; А. Гаффар. «Хвост»; А. Алиш. «Бояка и Небояка», «Глупый зайчонок», пер. А. Бендецкого; А. Гаффар. «Сладкий щавель».

Шигырьләр. Г. Тукай. «Четыре времени года», пер. В. Лунина; Б. Рахмат. «Петушок...», пер. Е. Муравьева; Р. Курбан. «Я большой», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Кукле платье подарила», пер. В. Валеевой; Р. Миннуллин. «Про папу с мамой», пер. С. Малышева; Ш. Галиев. «В автобусе», пер. В. Баширова и Э. Блиновой; Р. Валеева. «Приходи, весна, скорей», пер. Е. Муравьева; Р. Курбан. «Как смастерить скворечник», пер. С. Малышева; Г. Зайнашева. «Поздравляем», пер. М. Одиноквой; Б. Рахмат. «Асия», пер. Г. Абрамова; Ш. Маннур. «Гусята», пер. Л. Топчия; Р. Валеева. «Летнее утро», пер. С. Малышева.

Әсәрләр. А. Алиш. «Дядя рабочий», пер. Г. Каримовой; М. Хасанов. «Снег идет», пер. М. Зарецкого; М. Хасанов. «Моряк», пер. М. Зарецкого.

Яттан ятлау өчен.

«Пальчик, пальчик, где ты был?...», пер. Р. Ахметова; Х. Халиков «С добрым утром!», пер. Е. Муравьева; Г. Тукай «Как время зовется?», пер. В. Лунина.

Өстәмә әдәбият.

Поэзия. Г. Тукай. «Колыбельная песня», пер. В. Тушновой; Р. Файзуллин. «Друзья», пер. П. Серебрякова; Г. Зайнашева. «Наш огород», пер. Р. Кожевниковой; Ш. Галиев. «Олады», пер. Н. Морана; Ш. Галиев. «Помощник», пер. Э. Блиновой; Р. Миннуллин. «Песенка Тансылу», «Гусь», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Мы поедим к бабушке», пер. В. Валеевой; Р. Курбан. «Высотица», пер. С. Малышева; Г. Зайнашева. «Поздравляем бабушку», пер. М. Одиноквой; Р. Валеева. «Я люблю свою машину», пер. Г. Мачихиной; Р. Миннуллин. «Наш тигренок», пер. Э. Блиновой; М. Файзуллина. «Грибы», пер. С. Малышева; Р. Курбан. «Кукла», пер. С. Махотина; Дж. Тарджеманов. «Дождик идет», пер. М. Ивенсена; Ш. Галиев. «Конфеты есть не буду», пер. В. Баширова.

Әсәрләр. Әдәби әкиятләр. Батулла. «Медведи», пер. Л. Хафизовой; А. Гаффар. «Рыбка – мерзлячка»; Р. Батулла. «Капкан», пер. Н. Краевой.

5-6 яштыгә балалар өчен.

Уку өчен.

Татар халык авыз иҗаты. Жырлар, юаткычлар, мавыктыргычлар, такмаklar. «С добрым утром...», пер. В. Баширова и Э. Блиновой; «Мешок», «Лисонька...», «Даут с петушком», пер. Р. Ягафарова, пересказ Л. Кузьмина; «Шутка», пер. И. Законова.

Әкиятләр. «Глупый волк», пер. Р. Ахмета; «Лиса, еж и ежиха», пер. Л. Замалетдинова; «Три дочери», обр. С. Гильмутдиновой.

Әдәби әкиятләр. Р. Батулла. «Лесные разбойники», пер. Э. Умерова; А. Гаффар. «Червяк идет в гости»; Г. Галеев. «Петух и часы», пер. Л. Файзуллиной.

Шигырьләр. Г. Тукай. «Осень» (отрывок), пер. А. Ахматовой; Р. Валеева. «Тюбетейка и калфак», пер. Е. Муравьева; М. Джалиль «Часы», пер. Я. Козловского; Э. Шарифуллина. «Хочу быть шофером», пер. Е. Муравьева; Р. Курбан. «Больше было бы...», пер. С. Махотина; Р. Маннан. «Перед сном»; Дж. Тарджеманов. «Зима», пер. М. Ивенсена; Йолдыз. «Синица», пер. С. Гайнуллиной; Р. Миннуллин.

«Стою я на посту», пер. С. Малышева; Ш. Галиев. «Воспитанный», пер. В. Баширова и Э. Блиновой; Р. Миннуллин. «Люблю гостей», пер. С. Малышева; Ф. Карим. «Скоро весна», пер. Т. Стрешневой; Р. Валеева. «Весна пришла», пер. В. Валеевой; Г. Тукай. «Малыш и Мотылек», пер. В. Лунина; Р. Мингалим. «Сколько друзей у меня!», пер. С. Малышева; Б. Рахмат. «На Сабантуе» (отрывок из поэмы), пер. Я. Акима.

Әсәрләр. Р. Фахруллин. «Воспитанный ребенок», пер. Р. Ахмета; А. Алиш. «Чем занимаются люди», пер. Г. Каримовой; М. Хасанов. «Потеплело», пер. М. Зарецкого; Ф. Зариф. «Сладкое лето», пер. Н. Бурсаковой; А. Алиш. «Как я училась считать», пер. Л. Файзуллиной.

Яттан ятлау өчен.

Г. Тукай, «Наша семья», пер. В. Лунина; А. Кари. «Дедушка Мороз», пер. Е. Муравьева; Р. Валеева. «Поздравляю тебе, мама», пер. В. Валеевой.

Рольләргә бүлеп уку өчен. Р. Миннуллин. «Сын и мама», пер. С. Малышева; Ш. Галиев. «Я нарисовал дом», пер. В. Баширова; З. Нури. «Письмо другу», пер. С. Малышева.

Өстәмә әдәбият.

Шигърьләр. Р. Курбан. «Вот и мы стали старшими», пер. С. Малышева; Ш. Галиев. «Кто играет на курае?», пер. Э. Блиновой и В. Баширова; Г. Зайнашева. «Спички – не игрушка», пер. С. Малышева; М. Джалиль. «Петушок», пер. И. Мазнина; Р. Валеева. «Эх, споем на посиделках!», пер. Л. Батыр-Булгари; Ш. Галиев. «Купили снег», пер. Р. Кожевниковой; Ш. Галиев. «Телевизор», пер. С. Малышева; Р. Мингалим. «Если есть друзья», пер. Э. Блиновой; Р. Курбан. «Сара доигралась», пер. С. Малышева; Р. Миннуллин. «Умный цветок», пер. С. Малышева. Х. Халиков. «Трудный вопрос», пер. С. Малышева; М. Файзуллина. «Зарядка», пер. И. Токмаковой; Ш. Галиев. «Светофор», пер. В. Баширова; Р. Валеева. «Новый дом», пер. С. Малышева; А. Игебаев. «День Победы», пер. с башкирского Г. Зайцева; Ш. Галиев. «Батыр Сабантуя», пер. Э. Блиновой; С. Малышев. «Наш город»; Г. Зайнашева. «Любимый край», пер. М. Одинокковой.

Әсәрләр. Әдәби әкиятләр. Г. Тукай. «Любовь ребенка к родителям» (басня), пер. Г. Сибгатовой; Г. Баширов. «Нитка и иголка»; М. Амирханов. «На горке», пер. Н. Бурсаковой; А. Алиш. «Огненное яйцо», пер. Г. Каримовой; А. Алиш. «Гусенок и Лебеденок», пер. А. Бендецкого; М. Амир. «Плут - теленок», пер. С. Радзиевской; Батулла. «Почему у лягушки нет хвоста?», пер. Л. Хафизовой; М. Хасанов. «Мостик», пер. М. Зарецкого; С. Гильмутдинова. «Котенок, который любил ходить в гости»; И. Нафиев. «Радость Аделины».

6-7 яштәтәге балалар өчен.

Уку өчен. Татар халык авыз иҗаты. Жырлар, юаткычлар, мавыктыргычлар, такмаклар. «Загляни к нам, солнышко»..., «Пальчики», пер. Р. Ягафарова, пересказ Л. Кузьмина; «Умная, прекрасная...», пер. Н. Ишмухаметова; «Мы косили, молотили...» (считалка), пер. В. Бояринова.

Әкиятләр. «О кривой березе», пер. Г. Шариповой; «Старик, Медведь и Лиса», перев. Л. Замалетдинова; «Соловей», пер. И. Миннеханова; «Ветер и Солнце» (басня), пер. Г. Сибгатовой; «Добрый совет», пер. И. Архиповой; «Луна и Солнце», пер. И. Миннеханова.

Әдәби әкиятләр. Г. Тукай. «Шурале» (отрывок), пер. Р. Бухараева; Г. Тукай. «Добром на добро» (басня), пер. Г. Сибгатовой; К. Насыри. «Скупая собака» (басня) пер. Л. Сахаповой; Ф. Зариф. «Родник», пер. Н. Бурсаковой; А. Гаффар. «Колокольчики»; Р. Батулла. «Сын-Журавль», пер. Э.Умерова.

Шигъьрләр. М. Джалиль. «Осень пришла», пер. Ю. Кушака; Г. Тукай. «Родной язык», пер. С. Липкина; Р. Корбан. «Сады», пер. С. Махотина; С. Хаким. «Мы с Волги, из Казани», пер. Р. Морана; Ф. Яруллин. «Единственная», пер. Р. Кожевниковой; Р. Миннуллин. «Если будет хлеб...», пер. С. Малышева; Р. Маннан. «Картошка»; Йолдыз. «Сожаление», пер. С. Гайнуллиной; Р. Файзуллин. «Бумага», пер. П. Серебрякова; Р. Мингалим. «Добрый зайчишка», пер. В. Баширова; Х. Халиков. «Праздник», пер. М. Скороходова; Йолдыз. «Страшная мысль», пер. С. Гайнуллиной; Р. Курбан. «Песня о Мусе Джалиле», пер. С. Малышева; З. Нури. «Считать умею», пер. Б. Блантера; Р. Миннуллин. «Приезжайте в гости!», пер. С. Малышева.

Әсәрләр. Проза. Р. Фахруллин. «Воспитанный ребенок» (отрывок), пер. Р. Ахмета; Г. Баширов. «Наш Татарстан» (отрывок); В. Манасыпов. «Куда бегут лекари?»; А. Алиш. «Кому надо, а кому не надо», пер. Н. Каримовой; М. Хасанов. «Птица Фариды», пер. М. Зарецкого; А. Хасанов. «Тихие улицы»; Ш. Маннур. «Собака» (отрывок), пер. С. Гильметдиновой; М. Амирханов. «Велосипед», пер. Г. Сибгатовой.

Яттан ятлау өчен .

Дж. Тарджеманов. «Зима», пер. М. Ивенсен; Р. Миннуллин. «Прощание с детским садом», пер. Э. Блиновой; Р. Курбан. «Неделя», пер. С. Малышева.

Рольләргә бүлеп уку өчен. Г. Тукай. «Забавный ученик», пер. Р. Морана; Х. Халиков. «Разговор», пер. Л. Ханбекова; Р. Миннуллин. «Хочется летать!», пер. С. Малышева.

Өстәмә әдәбият.

Шигъьрләр . Р. Курбан. «Родной язык», пер.С. Малышева; Р. Миннуллин. «Золотой хлеб», пер. Э. Блиновой; Йолдыз. «Кто кого вырастил?», пер. С. Гайнуллиной; Г. Зайнашева. «Пришла зима», пер. Р. Кожевниковой; Г. Тукай. «Белый дед» (отрывок), пер. Е. Тушновой; Н. Каштан. «От января до декабря», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Казанские сапожки», пер. Е. Муравьева; Р. Маннан. «В трамвае»; Н. Каштан. «День рождения Айгуль», пер. С. Малышева; З. Нури. «Удивительное утро», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Самая красивая страна», пер. В. Валеевой; Р. Валеева. «День Победы», пер. С. Малышева; Р. Миннуллин. «Над Казанью», пер. Э. Блиновой; Ш. Галиев. «Клад»; Р. Курбан. «Сабантуй», пер. С. Махотина; Р. Миннуллин. «В первый класс», пер. Э. Блиновой.

Әдәбият. Литературные сказки: Ф. Шафигуллин. «Ляйсан», пер. А. Бадюгиной; М. Амирханов. «Любовь», пер. Н. Бурсаковой; Г. Тукай. «Водяная», пер. Р. Бухараева; Г. Тукай. «Счастье» (басня), «Молодое дерево», пер. Г. Сибгатовой; К. Насыри. «Лиса», пер. А. Бадюгиной; А. Алиш. «Пчела и оса», пер. А. Бендецкого; Р. Батулла. «Земляное масло», пер. Н. Краевой; С. Гильмутдинова. «Одуванчик»; Ф. Яруллин. «Забывчивая кукушка», пер. Ч. Ялаловой.

Тәкъдим ителгән мультфильмнар исемлеге

1. «Агачлар да авырый» (Деревья тоже болеют), студия «Татармультфильм»; 2. «Простоквашинодагы каникуллар» (Каникулы в Простоквашино), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;

3. «Авылда кыш» (Зима в Простоквашино), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
4. «Ай һәм кояш» (Луна и Солнце), студия «Татармультфильм»;
5. «Ак бабай» (Белый дед), студия «Татармультфильм»;
6. «Ак барс», студия «Татармультфильм»;
7. «Алтын бөртекләр» (Золотые зернышки), студия «Татармультфильм»;
8. Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган» (Как Черепашка песню пели), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
9. «Ә бәлки килеп чыгар!» (А вдруг получится!), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
10. «Бала белән Кубэләк» (Ребенок и бабочка), студия «Татармультфильм»;
11. «Бәләкәч һәм Карлсон» (Малыш и Карлсон), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
12. «Бөөк ябылыш» (Великое закрытие), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
13. «Бүләк кемгә?» (Кому подарок?) студия «Татармультфильм»;
14. «Буар еланнны ничек дәваларга» (Как лечить Удава), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
15. «Буар еланнның әбисе» (Бабушка удава), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
16. «Винни-Пух», пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
17. «Винни-Пух кунакка бара» (Винни-Пух идет в гости), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
18. «Винни-Пух һәм мәшәкәтьләр көн» (Винни-Пух и день забот), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
19. «Гав исемле мәче баласы» (Котенок по имени Гав), в 3-х частях, пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
20. «Гали белән Кәжә» (Гали и Коза), студия «Татармультфильм»;
21. «Ике кыз» (Две дочери), студия «Татармультфильм»;
22. «Иртә» (Утро), студия «Татармультфильм»;
23. «Иртәгесе көн иртәгә була» (Завтра будет завтра), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
24. «Камыр-батыр» (Богатырь), ГБУК РТ «Татаркино»;
25. «Карап туймаслык әсбап» (Ненаглядное пособие), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
26. «Карлсон әйләнеп кайтты» (Карлсон вернулся), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
27. «Кәжә белән Сарык» (Коза и Баран), студия «Татармультфильм»;
28. «Кисекбаш», студия «Татармультфильм»;
29. «Койрык өчен күнегү» (Зарядка для хвоста), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
30. «Көлгенә/Көлсылу» (Золушка), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
31. «Крокодил Гена», пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»;
32. «Куян кызы» (Зайка), студия «Татармультфильм»;
33. «Кызыклы шәкерт» (Забавный ученик), студия «Татармультфильм»;

34. «Кышкы кич» (Зимний вечер), студия «Татармультфильм»;
35. «Маймылга сәлам» (Привет Мартышке), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
36. «Мияу дип кем әйтте?» (Кто сказал мяу?), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
37. «Өч кыз» (Три дочери), студия «Татармультфильм»;
38. «Простоквашинодан өчәү» (Трое из Простоквашино), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
39. «Сертотмас үрдәк» (Болтливая утка), студия «Татармультфильм»;
40. «Сөткә төшкән тычкан» (Мышь, попавшая в молоко), студия «Татармультфильм»;
41. «Су анасы» (Водяная), студия «Татармультфильм»;
42. «Төлке белән Каз» (Лиса и гусь), студия «Татармультфильм»;
43. «Туган авыл» (Родная деревня), студия «Татармультфильм»;
44. «Туган тел» (Родной язык), студия «Татармультфильм»;
45. «Унике ай» (Двенадцать месяцев) в 2-х частях, пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
46. «38 попугай» (38 попугаев), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
47. «Фил баласы кая бара?» (Куда идет Слононок?), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
48. «Хат ташучы Кар малай» (Снеговик-почтальон), пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
49. «Чебурашка», пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
50. «Чукмар белән Тукмар» (Чукмар и Тукмар), студия «Татармультфильм»;
51. «Шапокляк», пер. МОиН РТ, ФГУП «ТПО «Киностудия «Союзмультфильм»»;
52. «Су анасы » (Водяная), студия «Татармультфильм»;
53. «Төлке белән Каз» (Лиса и гусь), студия «Татармультфильм»;
54. «Эш беткәч уйнарга ярый» (После работы можно поиграть), студия «Татармультфильм»;
55. «Ялкау маэмай» (Ленивый пёс), студия «Татармультфильм»;
56. «Яңгыр белән Кояш» (Дождь и солнце), студия «Татармультфильм».

Педагоглар белән хезмәттәшлек Сентябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркем	Жаваплы кеше
1	Кабинетта “Ике дәүләт телен өйрәнәбез” буенча консультация, әңгәмә үткәрү.	Барлык төркем тәрбиячеләренә.	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нәрсә ул УМК... аның буенча эш” (педсоветта чыгыш)	Яңа килгән тәрбиячеләр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүсә башка милләт халыкларының милли йолалары, гореф гадәтләре	Барлык төркемнәр өчен, ел әйләнәсендә.	Татар теле тәрбиячесе

	белән таныштыру. Бәйрәмнәр, кичәләр, төрле чаралар оештыру.		
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Минем өем”, “Танышу”, “Минем гаиләм”, “Әйе, юк”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Октябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркем	Җаваплы кеше
1	“Алтын көз”. Бәйрәмгә жырлар- шигырьләр әзерләү.	Барлык төркем өчен	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Кояшкai”жырын өйрәнү.	Барлык төркем өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	Төркемнәрдә ата- аналар өчен ширма- почмаклар ясау.	Барлык төркемнәр өчен.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Минем өем”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Ноябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркем	Җаваплы кеше
1	“Көзгә байлык”дигән конкурста катнашу	Барлык төркем өчен	Татар теле тәрбиячесе
2.	“УМК буенча өстәл уеннарын”әзерләү	Зурлар һәм мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе
3.	Консультация: “Татар һәм туган тел буенча узган материалны ныгыту һәм кабатлау өчен ИКТ уеннар куллану.”	Барлык төркемнәр өчен.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Яшелчәләр”, “Кунак каршылыйбыз”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Декабрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркем	Җаваплы кеше
1.	“Без бергә”дигән тема астында, уртанчы төркем балалары белән берлектә уеннар һәм бүләкләр. (яшелчә башлыклары- бәйләм) . Уен “Бар матур бакча”	Зурлар	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Серле урман”. Кыш, яңа ел темасына балалары белән шигырьләр- жырлар өйрәнү. “Чыршы бәйрәме”.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Кем нишли?” “Телефоннан сөйләшәбез”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Январь ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
-----	------------	-----------	--------------

1	“Кышкы уеннар” дигән тема астында саф һавада уеннар өйрәнү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
2.	Ярты уку елына, индивидуаль эш буенча диагностика нәтижәләре белән танышу. Киңәшләр.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Яңа технологияләр кулланып татар һәм туган телне өйрәтү”- чыгыш. (автор уеннары)	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Курчакны киендер”, “Йорт җиһазлары”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Февраль ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“Туган телем- ана теле”- (Бөтен дөнья тел көне) бәйрәм әзерләү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Режим вакытында татар телен өйрәнәбез”. (Аудио һәм видео материал куллану) - чыгыш	Барлык төркемнәр өчен.	Татар теле тәрбиячесе
3.	Консультация : “Физкультминутларның әһәмияте”	Яңа тәрбиячеләр өчен	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Савыт-саба”, Сюжетлы уен“Кафега барабыз”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Март ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“8нче март- эни бәйрәме”нә шигырьләр, җырлар өйрәнү.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нәүрүз”. Бәйрәмгә әзерлек эше.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Әкияттә кунакта”. Бөтен дөнья театр көне. Әкият – терапия. Педсоветта чыгыш.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Кафега барабыз”, “Спрот бәйрәменә әзерләнәбез”, “Тауда”	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Апрель ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“Г.Тукай безнең йөрәкләрдә” дигән әдәби кичәгә әзерләнү.	мәктәпкә әзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
2.	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруны дәвам итү (мультфильмнар , әсәрләргә рәсемнәр карау). Рәсемнәр конкурсында катнашу.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе

3.	Ел ахырына мониторинг нәтижеләре белән танышу.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Мияуның туган көне”, “Минем бүлэк”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Май ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	Төркемнәрдә Жинү бәйрәменә шигырьләр,жырлар өйрәнү, фильм карау.	мәктәпкә әзерлек, Зурлар,	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нинди татар мультфильмнәре беләсез?”-зурлар төркемнәрендә уен ярыш үткәрү.	Зурлар, Мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
3.	Мәктәпкә әзерлек төркемнәре белән чыгарылыш кичәсенә шигырьләр,жырлар өйрәнү.	мәктәпкә әзерлек.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Балалар белән хәрәкәтле, түгәрәк уеннары өйрәнү. “Сабантуй”да катнашу.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
5.	Семинар “Уйный-уйный өйрәнәбез”- “Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар”, “Мәктәп”.	Рус телле тәрбиячеләр өчен.	Татар теле тәрбиячесе
6.	“Еллык нәтижеләр. Проблемалар. Перспективалар” педсоветта чыгыш	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе

Бакчада тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән эш

Сентябрь ае

№/№	Эш төрләре	Төркем	Җаваплы кеше
1	Ата-аналар җыелышларында УМК белән эшләү турында презентация ясау	Барлык төркем өчен	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нәрсә ул УМК?”- анкета үткәрү	Яңа килгән гаилә өчен.	Татар теле тәрбиячесе
3.	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүсә башка милләт халыкларының милли йолалары, гореф гадәтләре белән таныштыру. Бәйрәмнәр, кичәләр, төрле чаралар оештыру һәм үткәрү.	Барлык төркемнәр өчен, ел әйләнәсендә.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Ата-аналар белән индивидуаль эңгәмә.(Проблемалар: сорау-жавап)	Барлык төркем өчен, ел әйләнәсендә.	Татар теле тәрбиячесе

Октябрь ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“Мин бакчага килдем” кечкенәләр төркеме ата-аналары өчен киңәшләр.	Кечкенәләр	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Күңелле көн” дигән әдәби кичә үткәрү. зурлар төркеме .	Зурлар	Татар теле тәрбиячесе
3.	Консультация: “Ана һәм бала”. (уртанчылар төркеме)	Уртанчылар	Татар теле тәрбиячесе
4.	Төркем почмакларында “Татарча сөйләшәбез” ширмадагы мәгълүмәтләрне атна саен алыштырып торы.	Уртанчылар, зурлар , мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе

Ноябрь ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“Көзге байлык” дигән конкурста катнашу	Барлык төркем өчен	Татар теле тәрбиячесе
2.	“УМК буенча өстәл уеннарын” әзерләү булышу	Уртанчылар, зурлар , мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе
3.	Чыгыш: “Күңел күзе белән күрергә өйрәтик”(эстетик зәвек тәрбияләү)	Зурлар, мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе
4.	Ата-аналар белән индивидуаль эңгәмә.(Эш дәфтәрләре белән эшләр, сорау-җавап)	Зурлар, мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе

Декабрь ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1.	“Нинди татар мультфильмнары беләсез?”- анкета үткәрү.	Уртанчылар, зурлар , мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Серле урман”. Кыш, яңа ел темасына сәләтле балалар белән шигырьләр- жырлар өйрәнү. “Чыршы бәйрәме”.	Барлык төркемнәр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Январь ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Җаваплы кеше
1	“Сүзлектән кем ничек файда күрә?”- ата- аналар белән эңгәмә. (төркемнәрдәге ширмалар)	мәктәпкә әзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Яңа технологияләр кулланып татар һәм туган телне өйрәтү”- чыгыш. (автор уенчылары)	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Кышкы ялны ничек үткәрдек?” балалар белән берлектә ижат эше (рәсемнәр).	Барлык төркемнәр өчен.	Татар теле тәрбиячесе

Февраль ае

№/№	Эш төрләр	Төркемнәр	Җаваплы кеше
-----	-----------	-----------	--------------

1	“Туган телем- ана теле”- (Бөтен дөнья тел көне) балалар белән бәйрәм эзерләүдә катнашу.	зурлар , мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	Муса Жәлил әсәрләре белән таныштыру- күргәзмә. (мультфильмнар , әсәрләргә рәсемнәр карау)	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Милли бәйрәмнәр балалар бакчасында”-чыгышлар, стент-ширмалар ясау.	Барлык төркемнәрдә.	Татар теле тәрбиячесе

Март ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“8нче март- эни бәйрәме”нә шигырьләр, жырлар өйрәнү.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә эзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Нәүрүз”. Бәйрәмгә эзерлек эше.	Уртанчылар, зурлар, мәктәпкә эзерлек,	Татар теле тәрбиячесе
3.	“Әкияттә кунакта”. Бөтен дөнья театр көне. Әкият эзерләшүдә ярдәм итү (битлекләр, костюмнар)	Зурлар, уртанчылар.	Татар теле тәрбиячесе
4.	Ата-аналар белән индивидуаль әңгәмә.(сорау-жавап)	Уртанчылар, зурлар , мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе

Апрель ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“Г.Тукай безнең йөрәкләрдә” дигән әдәби кичәгә эзерләнү.	мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруны давам итү (мультфильмнар , әсәрләргә рәсемнәр карау). Рәсемнәр конкурсы.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	Ел ахырына мониторинг нәтижеләре белән таныштыру.	Уртанчылар, зурлар , мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе
4.	“Ачык ишекләр” көне.	Барлык төркемнәрдә	Татар теле тәрбиячесе

Май ае

№/№	Эш төрләре	Төркемнәр	Жаваплы кеше
1	“Жинү бәйрәме”, төркемнәрдә рәсемнәр конкурсы.	зурлар , мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Балаларны татар теленә өйрәткәндә тәрбияче һәм ата-аналарның бердәм эшчәнлегә”-анкета.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
3.	Мәктәпкә эзерлек төркемнәре белән чыгарылыш кичәсенә шигырьләр, жырлар өйрәнү.	мәктәпкә эзерлек	Татар теле тәрбиячесе

4.	“Бүген бездә сабантуй” бәйрәмгә катнашу.	Барлык төркемнәр өчен	Татар теле тәрбиячесе
----	--	-----------------------	-----------------------

Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары

Балалар бакчасында ел дәвамында төрле бәйрәмнәр, кичәләр, язучыларның туган көннәре, татар халкының милли бәйрәмнәре уздырыла. Болар “Алтын көз”, “Чыршы бәйрәме”, “Нәүрүз”, “Карга боткасы”, “Сабантуй”; Г.Тукай, М.Җәлил, А.Алиш һәм башка язучыларның туган көннәре һ.б. бәйрәмнәр. Балаларда матурлыкны тоя, күрә белү сәләтен устерүдә, туган якны ярату, халкыбызның гореф-гадәтләренә, йолаларына, милли бәйрәмнәренә ихтирам тәрбияләүдә халык педагогикасы чараларының йогынтысы зур. Тик балаларны халык авыз ижаты белән таныштырганда тәрбияче яисә эти-әни аны матур, тәэсирле итеп укырга яисә сөйләргә тиеш. Болардан тыш халык авыз ижаты жәүһәрләре - әкиятләр, мәкаль-әйтемләр, сынамышлар, табышмаклар, балалар уеннары, фольклор әсәрләрен куллану зур әһәмияткә ия. Бәйрәмнәр – халыкны милләт итеп берләштерә торган чараларның берсе. Шул фикерне истә тотып, шушы юнәлештә бәйрәмнәр үткәргү матур традициягә әйләнде. Һәр бәйрәм ахырында төрле милли ризыклар белән чәй эчү оештырыла. Мондый чаралардан балалар да, олылар да бик канәгать кала, шуңа алар һәр кичәне, бәйрәмне көтеп ала, үзләре дә бик теләп катнаша.

№	Бәйрәмнең исеме	Үткәргү вакыты
1.	“1 нче сентябрь – белем көне”.	Сентябрь.
2.	3 09. - икенче бөтендөнья сугышы тәмамлану көне , терорчылыкка каршы көрәштә солидарность көне.	
3.	8 .09. – Бөтендөнья белем тарату көне.	
4	27.09 – Тәрбиячеләр көне.	
5.	“Алтын көз”, “Бакчабызда көз бәйрәме”	Октябрь
6.	1.10 - Өлкәннәр көне. Бөтендөнья музыка көне	
7.	4.10 – Жәнлекләргә саклау көне	
	5.10 - Укытучылар көне	
	Октябренң өченче ялында этиләр көне.	
3.	“Әнием – матурым”. Әниләр көненә багышланган бәйрәм.	Ноябрь.
	4.11- Халыкара бердәмлек көне.	
	6.11- Татарстаның конституция көне.	

	8.11– Россия эчке эшләр органнары хезмәткәрләренә хезмәт бурычларын үтәгәндә һәлак булганнарны искә алу көне.	
	30.11 - Рф дәүләт гербы көне.	
	3.12 – Билгесез солдат көне. Бөтендөнья инвалидлар көне.	Декабрь
	5.12 - Рәссәйдәге валантерлар көне	
	8.12 – Бөтендөнья рәссәмнәр көне	
	9.12 – Ватаныбыз геройлары көне.	
	12.12 – РФ Конституция көне.	
4.	“Серле урман,” “Чыршы бәйрәме”	
	11.01 – Заповедниклар һәм милли парклар көне.	
	27.01 – Ленинград блокадасын бетерү көне.	
	8.02 – Россия фәне көне	Февраль.
	15.02 – Ватаннан читтә хезмәт бурычын үтәгән россиялеләрне искә алу көне.	
	15.02.- Муса Жәлилне искә алу көне.	
5.	“Туган телем – анам теле.” Халыкара телләр көненә багышланган бәйрәм.	
	23.02.-Ватанны саклаучылар көне.	
6.	“8нче март-эни бәйрәме”, “Нәүрүз мөбарәк булсын!” Татар халкының милли бәйрәме. “Әкияттә кунакта” Бөтен дөнья театр көне. “Карга боткасы”	Март.
	12.04 - Космановтика көне.	
7.	“Г.Тукай безнең йөрәкләрдә”. Әдәби кичә	Апрель.
	1.05 - Яз һәм хезмәт көне	
	9.05 - Жиңгү көне.	
	19.05 – Балалар иҗтимагый оешмалары көне.	
	24.05 – Славян язуы һәм мәдәнияте көне.	
8.	“Без – бәхетле балалар!” Балаларны яклау көненә багышланган бәйрәм	Июнь.
	6.06 - Рус теле көне.	
	12.06 – Рәссәй көне.	

	22.06 – Хәтер көне.	
9.	“Бүген бездә сабан туге”. Татар халкының милли бәйрәме.	Июль.
	8.07 – Гаилә көне	
	12.08 – Физкультурниклар көне.	
	22.08 – РФ дәүләт флагы көне	
	27.08 – Россия киносы көне.	
10.	“Мин яратам сине, Татарстан!” Республика (шәһәр) көненә багышланган бәйрәм.	Август.

III. Оештыру бүлеге Материаль-техник тәмин итү

Ноутбук – 1 данә
Проектор – 1 данә
Магнитлы такта – 1 данә
Магнитофон – 1 данә
Өстәлләр – 1 данә
Шкафлар – 4 данә
Урындыклар: балалар өчен- 210данә
зурлар өчен- 1 данә

Методик материаллар һәм белем бирү чаралары

Мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен Федераль дәүләт уку стандартлары таләпләренә җавап бирә алырдай уку-методик комплектлары булдырылды. Балалар бакчалары андагы балаларны татар теленә өйрәтү, аларның сөйләм телен үстерү өчен заман таләпләренә җавап бирерлек итеп төзелгән эзлекле, максатчан методик эсбаплар белән тәмин ителделәр.

Уртанчылар төркеменә «Минем өем» уку методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, эни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
------------------------------------	--	-----------------

	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. Кечкенә уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, сабуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе 1 данә
2. А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеген өчен атрибутлар.	Битлекләр: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
	Бармак уеннары өчен атрибутлар: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

**Зурлар төркеменен «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты
буенча күрсәтмә, таратма материаллар.**

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
-----------------------	---	-----------------

	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй жиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар» (1- 10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба»	Һәрберсе 15 данә

	Зур рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинка, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, эни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәжә, этәч. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе 1 данә

**Мәктәпкә әзерлек төркеменен «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар»
укуыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.**

1.А 4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк	Һәрберсе 1 данә

	чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабй йоклый.	
2. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабай йоклый.	Һәрберсе 15 данә
8x10 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә
4.Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	Битлекләр: төлке, курчак, туп, тавык, этәч, бүре, керпе, үрдәк, тычкан, эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, шалкан. «Шалкан» өстәл театры атрибутлары: Эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, тычкан, шалкан.	Һәрберсе 15 данә Һәрберсе 1 данә

Методик эсбаплар

№/№	Атамасы	Саны
1.	Закирова К.В. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-эниләр өчен хрестоматия	1 данә
2.	Закирова К.В. На поляне детства: хрестоматия для воспитателей дошкольных образовательных учреждений и родителей	1 данә
3.	Аудиоязма: “Шома бас” балалар өчен биюләр	1 данә
4.	Музыка житәкчеләре өчен методик кулланма: “Шома бас”	1 данә

5.	Видео – приложение «Шома бас» (биюләр)	1 данә
6.	“Өйлән-бәйлән” (Музыка хрестоматиясе)	
7.	Татар телендә мультфильмнар. № 1	1 данә
8.	Татар телендә мультфильмнар. № 2	1 данә
9.	Татар телендә мультфильмнар. № 3	1 данә
10.	Татар телендә мультфильмнар. № 4	1 данә
11.	Татар телендә мультфильмнар. № 5	1 данә
17.	Гаффарова С.М. «Изучаем русский язык» (методик кулланма)	1 данә
18.	Аудиоязма: «Туган телдә сөйләшәбез» 2-3 яшь (методик кулланмага аудио- кушымта)	1 данә
19.	Хәзрәтова Ф.В. “Туган телдә сөйләшәбез. 2-3 яшь” (методик кулланма)	1 данә
20.	Аудиоязма: «Туган телдә сөйләшәбез» 3-4 яшь (методик кулланмага аудио- кушымта)	1 данә
21.	Хәзрәтова Ф.В. “Туган телдә сөйләшәбез. 3-4 яшь” (методик кулланма)	1 данә
22.	Зарипова З.М. «Минем өем»(методик кулланма)	1 данә
23.	Аудиоязма: Зарипова З.М. «Минем өем»(татарча сөйләшәбез)	1 данә
24.	Зарипова З.М. «Минем өем»(татарча сөйләшәбез) (эш дәфтәре)	1 данә
25.	Видео кушымта: Зарипова З.М. «Минем өем»(татарча сөйләшәбез)	1 данә
26.	Зарипова З.М. Аудиоязма (методик кулланмага аудио- кушымта) «Минем өем»(татарча сөйләшәбез). Шөгыл эшкәртмәләре буенча аудиоязмалар –65 трэк	1 данә
27.	Гаффарова С.М. «Изучаем русский язык» 4-5 яшь (эш дәфтәре)	1 данә
28.	Хәзрәтова Ф.В. “Туган телдә сөйләшәбез. 4-5 яшь” (методик кулланма)	1 данә
29.	Аудиоязма: «Туган телдә сөйләшәбез» 4-5 яшь (методик кулланмага аудио- кушымта)	1 данә
30.	Хәзрәтова Ф.В. “Туган телдә сөйләшәбез. 4-5 яшь” (эш дәфтәре)	1 данә
31.	Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез»(методик кулланма)	1 данә
32.	Видео кушымта: Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез»(татарча сөйләшәбез)	1 данә
33.	Аудиоязма: Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез»(татарча сөйләшәбез). Шөгыл эшкәртмәләре буенча аудиоязмалар –63 трэк	1 данә
34.	Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез»(татарча сөйләшәбез) (эш дәфтәре)	1 данә
35.	Гаффарова С.М. «Изучаем русский язык»5-6 яшь (эш дәфтәре)	1 данә
36.	Хазратова Ф.В «Туган телдә сөйләшәбез» 5-6 яшь (эш дәфтәре)	1 данә
37.	Хазратова Ф.В «Туган телдә сөйләшәбез» 5-7 яшь (методик кулланма)	1 данә

38.	Аудиоязма: «Туган телдә сөйләшәбез» 5-6 яшь (методик кулланмага аудио- кушымта)	1 данә
39.	Зарипова З.М. «Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар»(методик кулланма)	1 данә
40.	Видиоязма: Зарипова З.М. «Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар»	1 данә
41.	Аудиоязма: Зарипова З.М. «Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар» (татарча сөйләшәбез) Шөгыйль эшкәртмәләре буенча аудиоязмалар – 71 трэк.	1 данә
42.	Зарипова З.М.«Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар» (татарча сөйләшәбез) (эш дәфтәре)	1 данә
43.	Гаффарова С.М. «Изучаем русский язык» 6-7 яшь (эш дәфтәре)	1 данә
44.	Аудиоязма: «Туган телдә сөйләшәбез» 6-7 яшь (методик кулланмага аудио- кушымта)	
45.	Хазратова Ф.В «Туган телдә сөйләшәбез» 6-7 яшь (эш дәфтәре)	1 данә
49.	Закирова К.В “Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе ”(методик кулланма)	1 данә
50.	Программа . Гаффарова С.М. “Изучаем русский язык” (методические рекомендации, диагностика)	1 данә
51.	Программа. Зарипова З.М. “Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү”	1 данә
52.	Закирова К.В. “ Уйныйбыз, уйный үсәбез...” (Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар)	1 данә
53.	Закирова К.В. “Балачак- уйнап-көлеп үсәр чак”	1 данә
59.	Ибрагимов З.Г.,Гилязутдинова Г.Р.,Заялютдинова Ф.Д., Гибадуллина А.К. “Хоровод дружбы”(“Әйлән-бәйлән”) 5-6 лет, хрестоматия	3данә
60.	Нәбиуллина Г.В., Гыйләжева “Балалар доньясы”. Хрестоматия 5-6 яшь	3данә
62.	Аудиоязма: «Танцы народов Поволжья»	1 данә
63.	Аудио- җырлар “Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе ”(методик кулланма)	1 данә
65.	Аудио “Калфак һәм кәләпүш”	1 данә
68.	Аудио-китап “Татар халык әкиятләре”	1 данә
72.	Аудио җыентык “Җырлап- биеп уйныйбыз”-1-2яшь, “Чәбәк-чәбәк итә ул”	1 данә
73.	Аудио җыентык “Җырлап- биеп уйныйбыз”- 2-3яшь, “Бир кулыңны, булсын матур түгәрәк”	1 данә
74.	Аудио җыентык “Җырлап- биеп уйныйбыз”- 3-5яшь, “Без шатлык таратабыз, уйнарга яратабыз”	1 данә
75.	Аудио җыентык “Җырлап- биеп уйныйбыз”- 5-6яшь, “без бәхетле,шат балалар уйныйбыз әйлән-бәйлән”	1 данә
76.	Аудио җыентык “Җырлап- биеп уйныйбыз”- 6-7яшь, “Уйныйк бергә,биик бергә, ямь тулсын яшь күнелгә”	1 данә
83.	К.В.Закирова “Таиләләрдә һәм балалр бакчасында әхлак нигезе тәрбиясе” (методик кулланма)	1 данә
84.	К.В.Закирова “Иң матур сүз”-уку китабы, хрестоматия	1 данә

85.	Р.Ф.Ягъфаров “Балалар фольклоры”	1 данә
86.	Р.Ш.Халикова “Раушан көзге”, хрестоматия	1 данә
87.	Ф.М.Зиннурова “Үз илемдә, үз телемдә” (методик кулланма)	1 данә
89.	К.В.Закирова “Әй уйныйбы, уйныйбыз”	1 данә
90.	М.Ф.Кашапова “Иң татлы тел- туган тел”	1 данә
91.	К.В.Закирова “Күңел ачийк бергәләп”	1 данә
99.	Нурзия Сергеева “Әбиемнең сандыгы”(татар бизәкләре)	1 данә
100.	Нурзия Сергеева “Төмер агачы”(татар бизәкләре)	1 данә
102.	Нурзия Сергеева “Татар сынлы сәнгате”(дәрәсләр- методик кулланма)	1 данә
103.	Г.Измайлова “Бергәләп тәрбиялибез”. (Метод. кулланма)	1 данә
104.	Г.Шакирова, Г.Хужаханова Мәктәпкәчә яштәге балалар өчен кагыйдәле хәрәкатле уеннар”.(Уку- укыту басмасы).	1 данә
105.	К.В.Закирова “Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе”.(Метод. кулланма)	1 данә
106.	М.Пришвин “Времена года”	1 данә
107.	К.В.Закирова “На поляне детства.”(Хрестоматия)	1 данә
108.	М.М.Шәкүрова, Л.М.Гыйниятуллина “Авыз күрке-тел”.”Телнең күрке-сүз”	1 данә
109.	А.Алиш “Куян кызы”.(Әкиятләр”	1 данә
110.	Р.Бәшәр “Сандугачлы бишек”	1 данә
111.	Ренат Харис “Лап-Лап”	1 данә
112.	Л.И.Мингазова “Абдулла Алиш.Әминә Бикчантаева”	1 данә
113.	Р.Мустафин “По следам оборванной песни”	1 данә
114.	Муса Жәлил “Парашютсыз курчак” (шигырьләр)	1 данә
115.	Әмиржан Моталлапов “Бал сатучы төлке”	1 данә
116.	Л.Әмирханова “Китап яратучы малай”	1 данә
117.	Г.Тукай “Өч хәкыйкәт”	1 данә
118.	Г.Тукай “Сайланма әсәрләр”	1 данә
119.	Ә.Фәйзи “Тукай”	1 данә
120.	И.З.Нуруллин “Габдулла Тукай”	1 данә
121.	Татар халык әкиятләре “Көмеш-су”	1 данә
122.	Татар халык әкиятләре “Алтын балык”	1 данә

123.	Татар халык әкиятләре “Шахмара-елан патшасы”	1 данә
124.	Ф.Мәрданова “Боз ясаган кар бабай”	1 данә
125.	Р.Корбан “Син дә санап бак әле”	1 данә
126.	Йолдыз “Ялкау тел”	1 данә
127.	Йолдыз “Шигырьле чэй”	1 данә
127.	М.Галиев “Шүрәле гәеплеми”	1 данә
128.	Н.Каштанов Айгөлнең туган көне”	1 данә
129.	Ш.Галиев “Көләч көзгә”	1 данә
130.	А.Юнысова “Алкалы чәчәкләр”	1 данә
131.	Э. Шәрифуллина “Иң матур әни”	1 данә
132.	А.Алиш “Нечкәбил”	1 данә
133.	Г.Тукай “Шүрәле”	1 данә
134.	Г.Ф.Габдрахманов “Татарский мир” (научно-попул. издание)	1 данә
135.	Д.Р.Шәрафетдинова “Татар барда-Сабан туге бар.” (Тарихидокументалж очерк)	1 данә
136.	З.М.Зарипова “Туган телем-бөөк аням теле.” (Метод кулланма)	1 данә
137.	З.М.Зарипова “Бал бабай”.	1 данә
138.	Н.Вәлиева “Шәп абый булам “	1 данә
139.	Рәшит Бәшәр “Сандугачлы бишек” (шигырьләр)	1 данә
140.	М.Ф. Кашапова “Иң татлы тел- туган тел”методик кулланма	1 данә
141.	М.Ф.Кашапова “Уйныйк әле, балалар” 1нче китап	1 данә
142.	М .Ф.Кашапова “Уйныйк әле, балалар” 2нче китап	1 данә
143.	М .Ф.Кашапова “Уйныйк әле, балалар” 3нче китап	1 данә
144.	М .Ф.Кашапова “Уйныйк әле, балалар” 4нче китап	1 данә
145.	М .Ф.Кашапова “Уйныйк әле, балалар” 5нче китап	1 данә
146.	Р.К.Шаехова “Сөенеч”- “Радость познания”(региональная образовательная программа ДО)	1 данә
147.	Н.Рыжова, Л.Логинова «Мини-музей в детском саду»(Метод. кулланма)	1 данә
148.	Р.А.Борханова “Туган як табигате белән таныштыру.(Метод. кулланма)	1 данә
149.	Ю.С.Василүк, Е.А.Малевич “Нәниләр энциклопедиясе”	1 данә
150.	С.Н.Гальцева “Самолетлар һәм вертолетлар”	1 данә
151.	Л.С.Клюшник “Минем тәнем”	1 данә

152.	Е.Я.Мигунова “Песиләр һәм песи балалары”	1 данә
153.	Е.Я.Мигунова “Зур машиналар”	1 данә
154.	И.В.Травинв “Су асты доньясы”	1 данә
155.	М.Ф.Кашапова “Иң гүзәл тел- туган тел” (Метод. кулланма)	1 данә
156.	Г.С.Нуриев, М.Ф.Кашапова “Сөйли белгән-мораны ирешкән”	1 данә

Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре

Татар телендә дәрәс сөйләшәргә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомүмән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Тәрбиячегә татар телен өйрәнүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларның телне ясалма тудырылган тел мохитендә үзләштерүләрен онытмаска кирәк. Татар телен өйрәтү шөгыльләре өчен балалар бакчасында махсус бүлмә бар. Бу бүлмәдә РФ һәм ТР дәүләт символлары, туган шәһәр, башкаладагы истәлекле урыннарның фотографияләре, татар, рус, чуваш һ.б. халыкларның декоратив-гамәли сәнгать үрнәкләре сүрәтләнган альбомнар, үстерешле уеннар, татар халык әкиятләренен геройлары, уенчыклар: куян, аю, песи, эт, төрле төстәге һәм төрле зурлыктагы туплар, төрле төстәге күлмәкләрдән курчаклар, дидактик һәм таратма материаллар, кирәкле мәгълүматларны истә калдырырга ярдәм итә торган схемалар, балалар өчен матур әдәбият, методик кулланмалар, ашамлыклар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары һ.б. бар. Татар теле бүлмәсендәге уенчыклар зур, ялтыравыклы, балаларны җәлеп итәрлек, уенчыклар аларның бие җитәрлек шкафларда урнаштырылган. Шулай вакытта уенчыклар баланың сәламәтлеген өчен куркыныч тудырмыйлар.

1. РФ и ТР символикасы (герб, флаг).
2. РФ и ТР президентларының фотографияләре.
3. Татар милли киemenнән курчаклар.
4. ТР башкаласы Казан шәһәре турында информация һәм күрсәтмә материал (альбомнар, китаплар, открыткалар, иллюстрацияләр).
5. ТР турында информация һәм күрсәтмә материал (шәһәрләр, аларның истәлекле урыннары, хайваннар һәм үсемлекләр доньясы).
6. Татарстан, Россия, Башкортостан, Чувашия, Удмуртия, Мари-Эл, Мордовия турында информация һәм күрсәтмә материал (папкалар, дидактик, хәрәкәтле уен).

7. Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең портретлары һәм эсәрләре.
8. Татар халык әкиятләре (китаплар, рәсемнәр, картиналар)
9. Татар милли орнаментларының үрнәкләре (7 элемент): лалә, яфрак, кыңгырау, канәфер чәчәге, өч яфрак, чалмабаш, гөлҗимеш.
10. Татар милли орнаментлары белән таныштыру өчен дидактик уеннар: - “Күңелле домино”, “Татар орнаментлары”; - «Парын тап»; - «Тап һәм ата»; - «Киемне бизә» (түбәтәй, калфак, читек, камзул һ.б.).
11. Ашамлыклар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары.
12. Уенчыклар: йорт хайваннары, кыргый хайваннар, савыт-саба, жиһаз, предметлы уенчыклар.
13. УМК буенча дидактик уеннар: «Минем өем»проекты буенча: “Бу кем? – Это кто?”, “Әйе – Юк.”, “Бу нәрсә? – Это что?”, “Кем юк? – Кого нет?”, “Нәрсә юк? - Чего нет?”, “Уйна! – Играй!”, “Бир әле – Дай пожалуйста.”, “Ничә? – Сколько?”, “Нәрсә зур, нәрсә кечкенә? - Что большое, что маленький? ”, “Уенчык нинди? - Какая игрушка? ”; “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча: “Бу нәрсә? Нинди? Ничә? – Это что? Какой? Сколько?”, “Бу нәрсә? Нинди? – Это что? Какой?”, “Нәр-сә кирәк? –Что надо?”, “Кем бар? –Кто есть?”, «Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар»проекты буенча: “Нишли? –Что делает?”, “Син нишлисең? –Что ты делаешь?”, “Нишли? –Что делает?”, “Телефоннан сөйләшәбез” –“Разговариваем по телефону”
14. Журналлар: «Мәгариф», «Салават күпере»
15. Газета: “Ачык дәрес”
16. Документация: портфолио, папкалар, учет дәфтәрләре, диагностика һәм аның өчен инструментарий, анкеталар, планнар: перспектив һәм календарь, еллык, УМКны тормышка ашыру, рус телле тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.
17. Уеннар тупланган папкалар: хәрәкәтле уеннар, халык уеннары, бармак уеннары.
18. Театрлар: өстәл театры, күләгә театры, бармак уеннары, бияләй театры.
19. Битлекләр:гаилә, кыргый җәнлекләр, йорт хайваннары, кошлар, яшелчәләр.
20. Бәйләм башлыклар: хайваннар, яшелчәләр.

4.Кулланган әдәбият

1. Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боекы нигезендә расланган).
2. Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы.
3. Шаехова Р.К. “Сөенеч-Радость познания: региональная образовательная программа дошкольного образования”. - Казан: Мәгариф-Вақыт, 2016.
4. Гальперин П. Я. “Основы теории поэтапного формирования умственных действий и концепции порождения речи”. - Москва, 1989.
5. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
6. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011
7. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012
8. Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012.
9. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Әй, уйныйбыз, уйныйбыз”. - Казан, 2013.
10. Зарипова З.М., Исаева Р.С. “Үстерешле уен”. - Казан, 2013.
11. К. В. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Балачак – уйнап - көлөп үсәр чак”. - Казан, 2012.

ОТПРАВИТЕЛЬ МУНИЦИПАЛЬНОЕ АВТОНОМНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "ДЕТСКИЙ САД №147	ПОДПИСАНО
ВЛАДЕЛЕЦ СЕРТИФИКАТА Хайдарова Гульчачак Сагитовна	
ДОЛЖНОСТЬ Заведующий	
СЕРТИФИКАТ 00F60E188E2243D7B3B00EAA3026988 B49	ПОДПИСАН 13.11.2023 15:32:00 МСК
ПОДПИСЬ ВЕРНА	